

ILUSTROVAL JOZEF BALÁŽ



Vreteno, krosná a ihla

NEMECKÁ ROZPRÁVKA

Žilo raz jedno dievča. Ešte bolo maličké, keď mu zomrel otec i matka a opustenú sirôtku prichýlila kmotra. Bývala sama v chalúpke konča de-

diny a živila sa pradením, tkaním a šitím. Starenka pridžala dievčatko k robotě a vychovala z neho statočného človeka.



Keď sirota dovŕšila pätnásty rok, starenka ochorela. Zavolala si chovanicu k posteli a povedala:

„Dcérka moja, cítim, že sa blíži môj koniec. Nechávam ti chalútku, čo ťa ochráni pred nečasom, a ešte vreteno, krosná a ihlu, aby si si mohla zarobiť na chlebič.“

Potom starenka položila dievčaťu na hlavu ruky, požehnala ho a riekla:

„Buď len vždy dobrá a odmena ťa neminie.“

Nato starenka privrela oči a skonala. Dievča horko zaplakalo, smutne kráčalo za rakvou svojej dobrodinky a preukázalo jej poslednú česť.

Odteraz bývala dievčina v chalúpke sama. Usilovne priadla, tkala, šila, a na všetkom, čo chytila do rúk, spočívalo požehnanie dobrej starenky. Lanu v komôrke ani čo by ustavične pribúdalo, a keď dievča utkalo šatku či koberček, hneď sa našiel kupec, čo jej za robotu štedro zaplatil. Sirota netrela biedu, ba rada pomohla aj iným.

Chodil v tom čase krížom-krážom po kraji kráľovský syn a hľadal si nevestu. Chudobnú si vraj vybrať nesmel, a bohatú nechcel. I povedal kráľovič:

„Vezmem si za ženu dievča, ktoré bude i najchudobnejšie, i najbohatšie.“

Keď prišiel do dediny, kde žila sirota, spýtal sa, kde býva najbohatšia a kde najchudobnejšia dievčina. Ľudia mu najprv ukázali dom najbohatšej a najchudobnejšia vraj býva v malej

chalúpke konča dediny. A najbohatšia dievka už sedí vycifrovaná pred domom, a keď sa kráľovič blíži, vstáva, ide mu v ústrety a klania sa. Kráľovský syn pozrie na boháčku, slovka neprerečie a uháňa ďalej. Keď prišiel k domčeku na konci dediny, sirota nevystávala na priedomí, ale pracovala v izbietke. Kráľovič zastavil koňa a pristúpil k okienku, cez ktorý svietilo do chalúp-

ky slniečko. Nazrie dnu a vidí, že za kolovrátkom sedí dievča a usilovne pradie. Keď priadka zbadala, že sa na ňu díva kráľovič, obliat ju rumenec, sklopila oči a priadla ďalej. Či bola niť aj teraz všade rovnaká, to vám veru neviem povedať, ale dievča priadlo tak dlho, kým kráľovský syn neodcválal. Až potom podišlo k obloku, otvorilo a rieklo:

„Ej, či je tu horúco!“ A hľadelo za kráľovičom, kým len videlo biele perá na jeho klobúku. Iba po chvíli si znova sadlo za kolovrátky a pradlo ďalej. Ako tak pradie, zišla jej na um prípo-viedka, ktorú si starenka vravievala pri práci, a len tak pre seba si zanôtilo:

„Vreteno, vreteno, von sa oblokom, milého mi prived' pred náš dom!“

A čo sa vám nestalo! V tej samej chvíli sa vreteno vytrhlo dievčaťu z rúk a hybaj! Vyletelo oblokom. Keď sa dievčina spamätala, vstala a hľadela za vretenom. Uvidela ho ďaleko v poli, ako si veselo tancuje a ťahá za sebou ligotavú zlatú niť. O chvíľočku jej zmizlo z očí.

Teraz si dievča vzalo tkáčsky člnok, sadlo si za krosná a začalo tkať.

Vreteno zatiaľ tancovalo ďalej a ďalej, a práve keď sa mu minula všetka niť, dohonilo kráľoviča.

„Čo to vidím?“ spytuje sa kráľovský syn. „Vari mi vreteno ukazuje cestu?“ Obrátil koňa a šiel popri zlatej niti naspäť.

Dievča sedelo pri krosnách a spievalo si:



„Člnok, člnok, jemne tkaj, milého mi privolaj!“

A vtom člnok hop! Vyskočil dievčaťu z ruky a bežal von. Pred prahom dverí začal tkať koberec — krásny, utešený, nevídaný. Po oboch stranách rozkvitali ruže a ľalie, uprostred na zlatom pozadí sa dvíhali zelené úponky, poskakovali zajace a králiky, prechádzali sa jelene a srnky, v konároch stromov sedeli vtáky s pestrým perím. Vyzerali ani živé a nik by sa nebol počudoval, keby boli začali spievať. Člnok usilovne behal sem a tam a všade navôkol rástli kvety od výmyslu sveta.

Keď tkáčsky člnok vykĺzol dievčaťu z rúk, pribralo sa šiť. Šikovne narábalo ihlou a pritom si spievalo:

„Ihla, milá ihla, s ostrým končekom, prichystaj mi pre milého dom!“

Ihla vyskočila dievčaťu spomedzi prstov a začala po izbe lietať ani blesk. Vyzeralo to, ako keby v chalúpke pracovali neviditeľní duchovia. Stôl a lavice sa pokryli zeleným súknom, stoličky zamatom a na oblokoch viseli hodvábné záclony.

Sotva ihla skončila robotu, zazrelo dievča cez okno biele perá na klobúku kráľovského syna. Vreteno ho pomocou zlatej nite priviedlo až pred dom.



Kráľovič zoskočil z koňa, po nevídanom koberci kráčal ku dverám, a keď vošiel do izby, uvidel dievča v chudobných hábočkách, ale utešené a krásne sťa ruža v kríčku.

„Ty si najchudobnejšia, ale aj najbohatšia!“ prihovoril sa sirote. „Poď so mnou, budeš mojou nevestou.“

Dievča mu mlčky podalo ruku, kráľovič ho pobožkal, vyviedol z chalúpky, usadil na koňa a odvádzal do kráľovského zámku. Ej, bolaže potom svadba nad svadbami!

Vreteno, krosná a ihlu si mladý kráľovič s kráľovnou uložili do klenotnice a po celý život ich mali vo veľkej úcte.

Rozprávku bratov Grimmovcov preložila
HANA FERKOVÁ



Matke

FRAŇO KRÁL

*Sedmoro nás bolo, sedem hladných hrdiel,
a vám len dve vlastné ruky pomáhali,
sedem ste nás mali, siedmich detí kŕdel,
a vy ste sa sami s nami pretlkali.*

*Ustaranou tvárou, zatvrdnutou dlaňou
jednostaj len biedu bolo treba strašiť,
v ustaranej tvári, v zatvrdnutej dlani
nemohla sa láska nikdy usalašiť.*

*Sedem ste nás mali, siedmich detí kŕdel —
mladosť naša bola otupná a siná,
sedmoro nás bolo, sedem hladných hrdiel —
mamka, mamka moja, nie, vy nie ste vinná!*

9. marca t. r. pripomíname si nedožitú sedemdesiatiny národného umelca Fraňa Krála (1903—1955), zakladateľa slovenskej socialistickej literatúry pre deti a mládež.



Keď nebolo času

PETER JAROŠ

V nedeľu podvečer vytiahla Mačkova mama zo skrine hnedý kufřík a začala doň ukladať bielizeň. Na samý spodok položila dvoje chlapčenských nohavíc, jedny krátke a druhé dlhé. Nohavice prikryla dvoma košielkami, dvoma tričkami a tielkami. Priložila aj vreckovky a novučičké sandále.

Mačko si na balkóne čistil topánky a vtedy sa prvý raz blyso a hneď potom aj zahrnelo. Čoskoro sa spustil hustý dážď. Mačko vbehol do izby a so slzami v očiach zastal pri dverách.

„Zľakol si sa búrky?“ spýtala sa ho mama.

Mačko nepovedal ani slova a len stál.

„Iste sa viacej bojí dažďovej vody,“ poznamenal otec.

„A nebojím sa,“ vyhrklo z Mačka, „ale ako pôjdem zajtra do pionierskeho tábora, keď bude pršať. Ani vlaky nebudú pre dážď chodiť!“

Mama s otcom sa už chceli rozosmiať, ale keď sa lepšie pozreli na Mačka, videli, ako mu dolu lícom steká veľká slza. Otec podišiel k nemu, pohladil ho po svetlých vlasoch a povedal:

„Nestrachuj sa, dážď vlakom vôbec neprekáža!“

„Naozaj?“ neveril Mačko.

„Tretiak ako ty by to už mal dávno vedieť!“ doložil otec.

Šťastný Mačko odbehol do svojej izby. Sadol si za stôl, vytiahol zo zásuvky pero a papier a začal písať. Po prvej vete vstal, zatvoril na izbe dvere a len potom pokračoval v písaní. Po niekoľkých vetách ho písanie tak zaujalo, že ani nezbadal, kedy vošiel do izbičky otec.

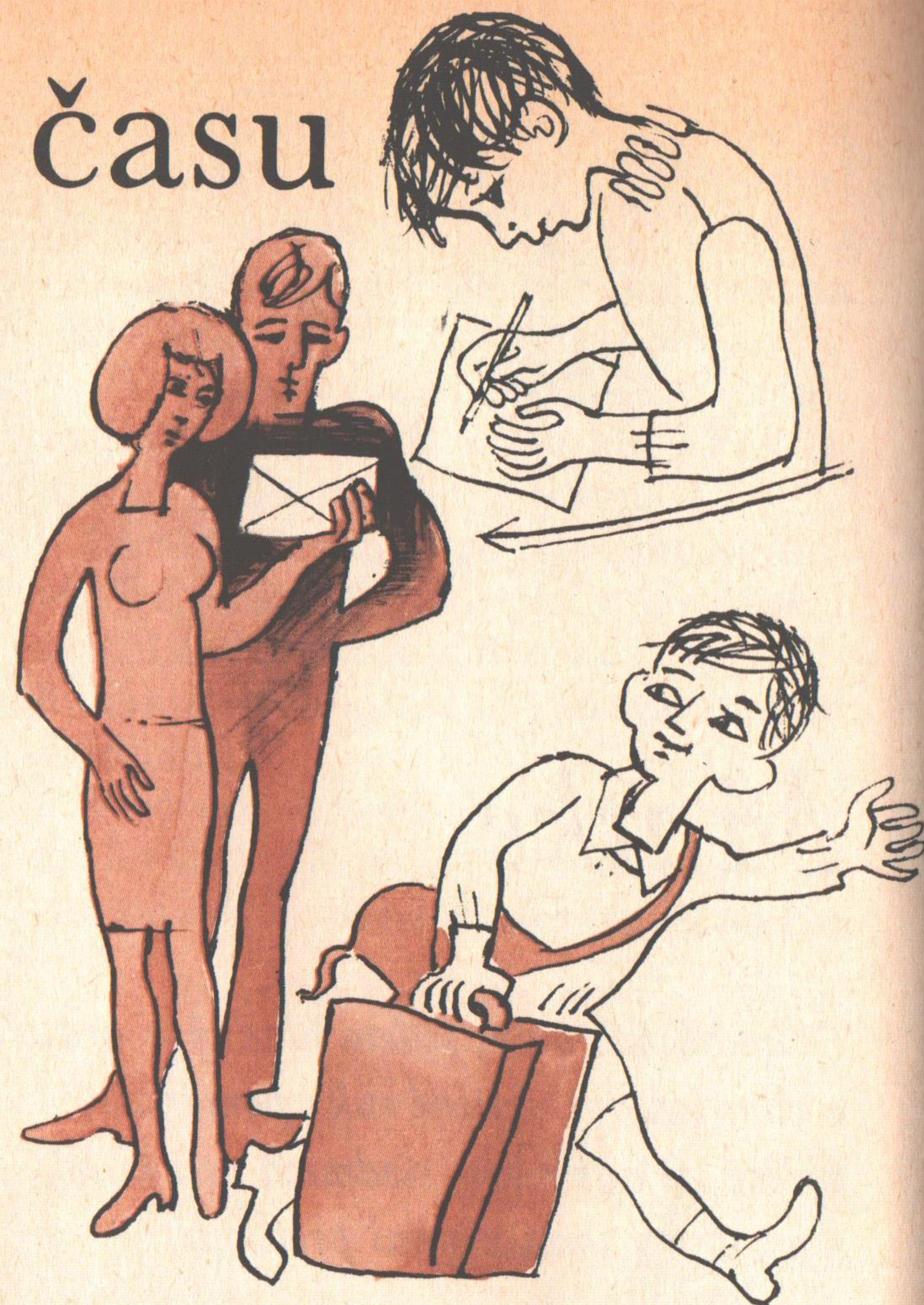
„Neskôr si prečítaš,“ povedal Mačko.

„Kedy neskôr?“ spýtal sa otec.

„Keď vám to pošlem.“

„A to je vari pre mňa a pre mamu?“ dobiedzal otec.

„Hej, list!“ prikývol Mačko.



„List? Aký list?“ začudoval sa otec.

„Normálny, z pionierskeho tábora,“ prezradil Mačko.

„Ukáž ho, prosím ťa!“ požiadal otec a už aj siahol po liste. Len čo si pozrel prvé vety, hneď sa zasmial. „To musíme prečítať aj mame,“ povedal.

Obidvaja vošli do izby.

„Práve sme dostali list od Mačka z pionierskeho tábora,“ povedal otec mame.

„Nežartuj, prosím ťa,“ povedala mama.

„Drahí rodičia,“ začal otec čítať Mačkov list. „Pricestovali sme šťastlivo. Vlaky chodili, aj keď pršalo. Liptovský Mikuláš je veľmi ďaleko od Bratislavy, ale aj tu majú železničnú stanicu a hneď za ňou aj veľké továrne. Autobus nás zaviezol do pionierskeho tábora. Kamarát Jožo celý večer plakal za mamou a my sme sa mu posmievali. Zajtra pôjdeme do lesa... Potom navštívime...“

Na tomto mieste sa list končil.

„Čo navštívite?“ spýtala sa mama.

„Navštívime, navští...“ zajakával sa v pomykove Mačko, „navštívime nejaké družstvo,“ vyhrklo z neho. „Lebo polovica detí nevidela živú kravu...“

Otec s mamou pozreli na seba a už to nevydržali, obidvaja sa veselo rozosmiali. Potom zrazu zväžneli.

„Vieš, že si nás v tomto liste vlastne oklamal?“ povedal nakoniec otec.

„Prečo?“ zahanbil sa Mačko.

„Lebo si si všetko vymyslel,“ povedal otec.

„Ja som nechcel!“ bránil sa Mačko a už mal opäť slzy na krajíčku.

„Dobre, verím ti,“ povedala milo mama.

„Ale povedz mi, prečo si nám napísal list už teraz, keď si ešte doma?“

„A čo keď nebudem mať v pionierskom tábore čas?“ povedal nesmelé na svoje ospravedlnenie Mačko.

„No, to je dosť dobrý dôvod,“ povedal otec položartom. „Preto ti aj prepáčime, však, mama?“

„Dobre, prepáčime mu, ale musí sľúbiť, že z pionierskeho tábora nezabudne napísať ešte jeden list.“

„Sľubujem!“ skoro vykrikol Mačko, objal otca i mamu a už aj utekal do svojej izby.

Na druhé ráno bol pekný slnečný deň. Mačko sa zobudil už o šiestej.

„Chytré, chytré, chytré!“ súril Mačko. „Zmeškáme vlak!“

„Do školy si sa nikdy takto neponáhľal,“ poznamenal otec.

„Neboj sa!“ upokojovala Mačka mama.

„Vlak odchádza až o pol deviatej!“

Pokiaľ sa však najedli, umyli a poobliekali, už bolo pomaly treba aj ísť. Pred domom nasadli do auta a otec ich zaviezol na železničnú stanicu, po ktorej už pobežovalo plno detí. Boli tam aj Mačkovi kamaráti.

„Na kufřík si dávaj pozor, aby si ho vo vlaku nezabudol,“ dávala mama Mačkovi posledné rady. „A prezliekaj sa! A počúvaj súdružku vedúcu!“

Vtedy už na stanicu prišiel rýchlik. Keď zastal, deti aj ostatní cestujúci začali nastupovať. Mačko sa s kamarátmi usalašil v jednom kupé. Kufriky si povykľadali na poličky a už aj boli všetci v okne. Vlak sa pohol, deti kývali



rodičom a rodičia deťom. Bolo im všetkým veselo. Ale keď vlak vyšiel zo stanice, chlapci v kupé stíchli. Posadali si posmutnele na svoje miesta, no keď šťastlivo prišli do pionierskeho tábora, smútok za domovom sa celkom rozplynul.

Dni rýchlo ubiehali. V pionierskom tábore ešte rýchlejšie. Jeden deň sa kúpali, druhý boli na hubách, tretí na rybách; potom zase chodili po starých partizánskych chodníčkoch a večer k nim zavítal postarší ujo partizán, ktorý im dve hodiny rozprával o tom, ako v Slovenskom národnom povstaní bojoval na týchto miestach s kamarátmi proti fašistickým votrelcom. Neskôr si urobili výlet na liptovský salaš a Mačko bol taký zamestnaný, že skoro zabudol napísať pár riadkov rodičom. Tí sa začali doma oňho už aj strachovať. Ale raz

popoludní, keď sa mama vracala z roboty, vybrala z poštovej schránky kartu. Prečítala tých pár slov, čo bolo na nej napísaných, a usmiala sa.

„Písal ti brat Maťko,“ povedala mama otcovi hneď, ako vošla do bytu.

„Ale veď ja nemám brata?“ začudoval sa otec.

„Tu máš, čítaj!“ podala mu mama kartu.

Otec zobral kartu a nahlas čítal: „Mám sa dobre. Ešte tu ani nepršalo. Včera sme našli ranenú vranu a teraz jej liečime pravú nohu. Pridem v sobotu. Váš brat Maťko.“

V sobotu popoludní sa vybrali Maťkovi rodičia na železničnú stanicu. Netrzeplivo chodili hore-dolu po peróne a vyzerali rýchlik. Chvíľku sa rozprávali aj s ostatnými rodičmi, ale vtedy už prichádzal vlak. Keď zastal, povyskakovali z neho veselé deti. Zvíťali sa s rodičmi a na stanici bolo odrazu ako v osom hniezde. Maťko položil kufřík vedľa seba a objal otca i mamu.

„Tú vranu ste vyliečili?“ spýtal sa otec.

„Vyliečili!“ povedal hrdo Maťko.

Iba vtedy si mama všimla Maťka lepšie. „Prepánajána!“ zalomila rukami. „Kde si sa tak zašpinil?“

„V lese a vo vlaku,“ povedal Maťko.

Teraz však nebolo času na podrobné vysvetľovanie. Nasadli do auta a o chvíľu boli doma. Mama otvorila Maťkov kufřík a zhíkla.

„Čože sa stalo?“ spýtal sa otec.

„Poď sa pozrieť,“ pozvala ho.

Otec podišiel k mame a obidvaja sa dívali do kufriku. Ležalo v ňom všetko tak, ako to pred dvoma týždňami mama zabalila.

„Veď ty si ten kufřík ani neotvoril,“ obrátila sa mama k Maťkovi.

„Nie,“ priznal sa Maťko okúňavo.

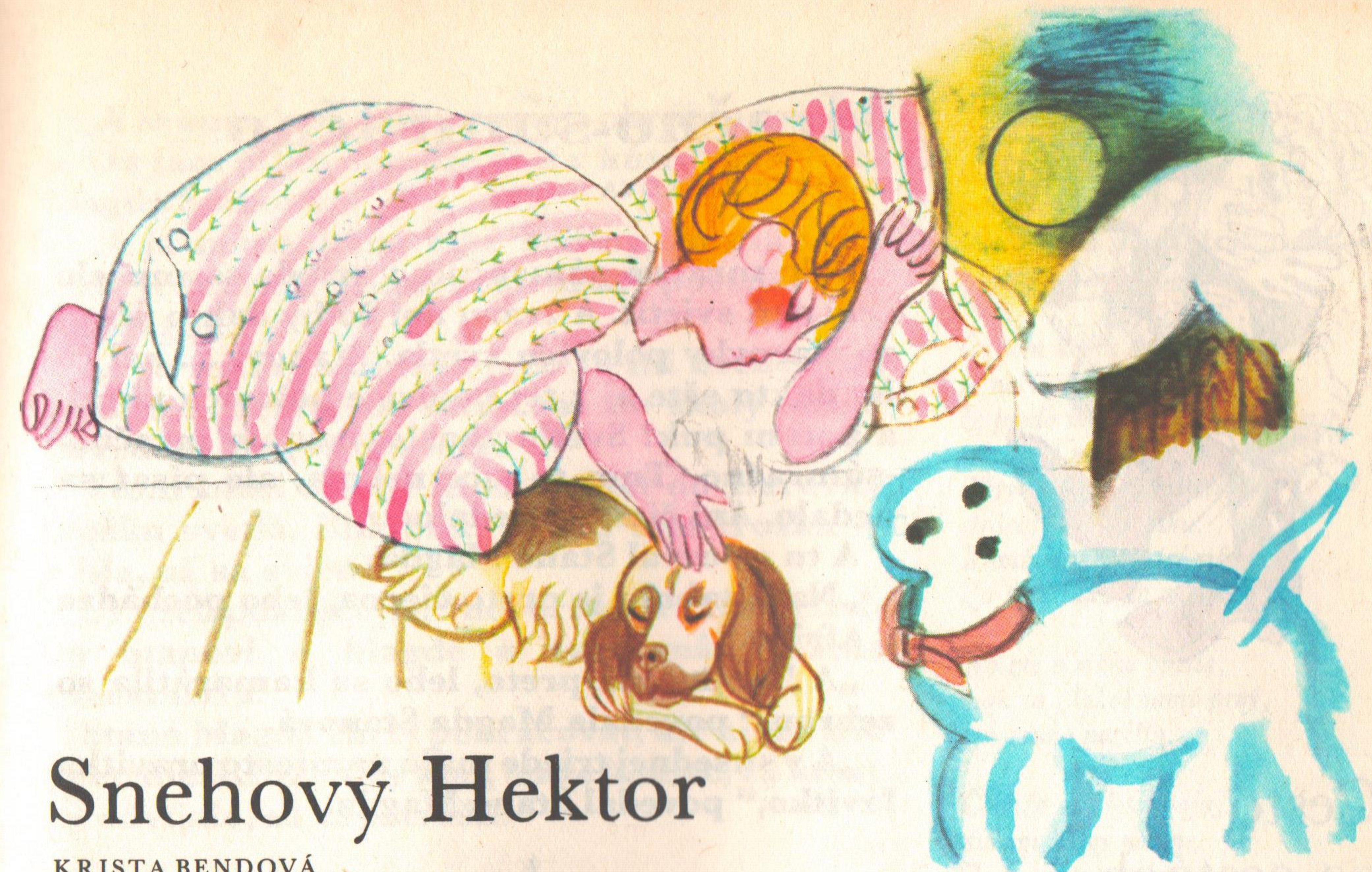
„A prečo? Veď si sa mal preobliecť!“

„Keď nebolo času!“ vykručal sa Maťko.

Otec s mamou pozreli na seba a nevedeli, či sa majú smiať, alebo hnevať. Po chvíľke sa predsa len obidvaja usmiali.

„Hneď sa vyzleč a do vane!“ rozkázala mama.

Maťko rýchlo poslúchol. V teplej mydlovej vode sa potešil, že sa to všetko takto skončilo.



Snehový Hektor

KRISTA BENDO VÁ

Lacko mal psa Bundáša. Lacko býval v domčeku, Bundáš na dvore v búde.

Jedného dňa napadlo plno snehu a bola zima.

„Bundáša treba presťahovať do izby,“ povedal Lacko. „Vonku mu odmrznú labky.“

„Nič mu neodmrzne,“ povedala mama. „Psisko je chlpatý, to má ako kožuch...“

Podvečer pritiahol mráz a Lacko povedal Bundášovi:

„Nech ma aj zbijú, vydržím, veď mám hrubé menčestrové nohavičky. Ale ja ťa v tejto zime nenechám. Poď, schovám ťa pod posteľ!“

„Nemôžem, som strážca, viem, čo sa patrí. Na dvore musí byť pes!“

„Dobre,“ povedal Lacko. „Urobím náhradného psa, potom bude všetko v poriadku.“

O chvíľu stáli pri búde štyri snehové nôžky, na nich snehové psie telo. Na prednej strane snehová hlava a na zadnej chvostík z cencúľa. Oči a ňufáček boli z uhlíkov. Potom Lacko priviazal psieho snehuliaka na retiazku k búde a povedal Bundášovi:

„To je naozajstný snehový Hektor, nech stráži. A ty poď pod posteľ, ale blšky nechaj na dvore.“

Bundáš sa od radosti vyváľal v snehu, striasol blšky a o chvíľu už sladko chrapkal pod Lackovou postieľkou.

A nikto v domčeku nevedel, že v tú noc strážil všetkých snehový pes.



Mračno-súmračno

MÁRIA ĎURÍČKOVÁ

Bolo mračno-súmračno, v triede sa muselo celý deň svietiť. A zrazu ani čo by dakto ubral zo žiarovky polovicu svetla. A znova... ani čo by dakto ešte aj z tej polovice polovicu ubral, a potom puk! Svetlo zhaslo, nastalo mračno-súmračno. Tma to síce nebola, ale písať sa nedalo. Ani čítať sa nedalo.

A tu sa ozval Stano Magda:

„Naša tabuľa je preto čierna, lebo pochádza z Afriky.“

„A linajky má preto, lebo sa kamarátila so zebrou,“ povedala Magda Stanová.

„A v susednej triede majú namiesto pravítka lavítko,“ povedal Stano Magda.

Cesto na cestách

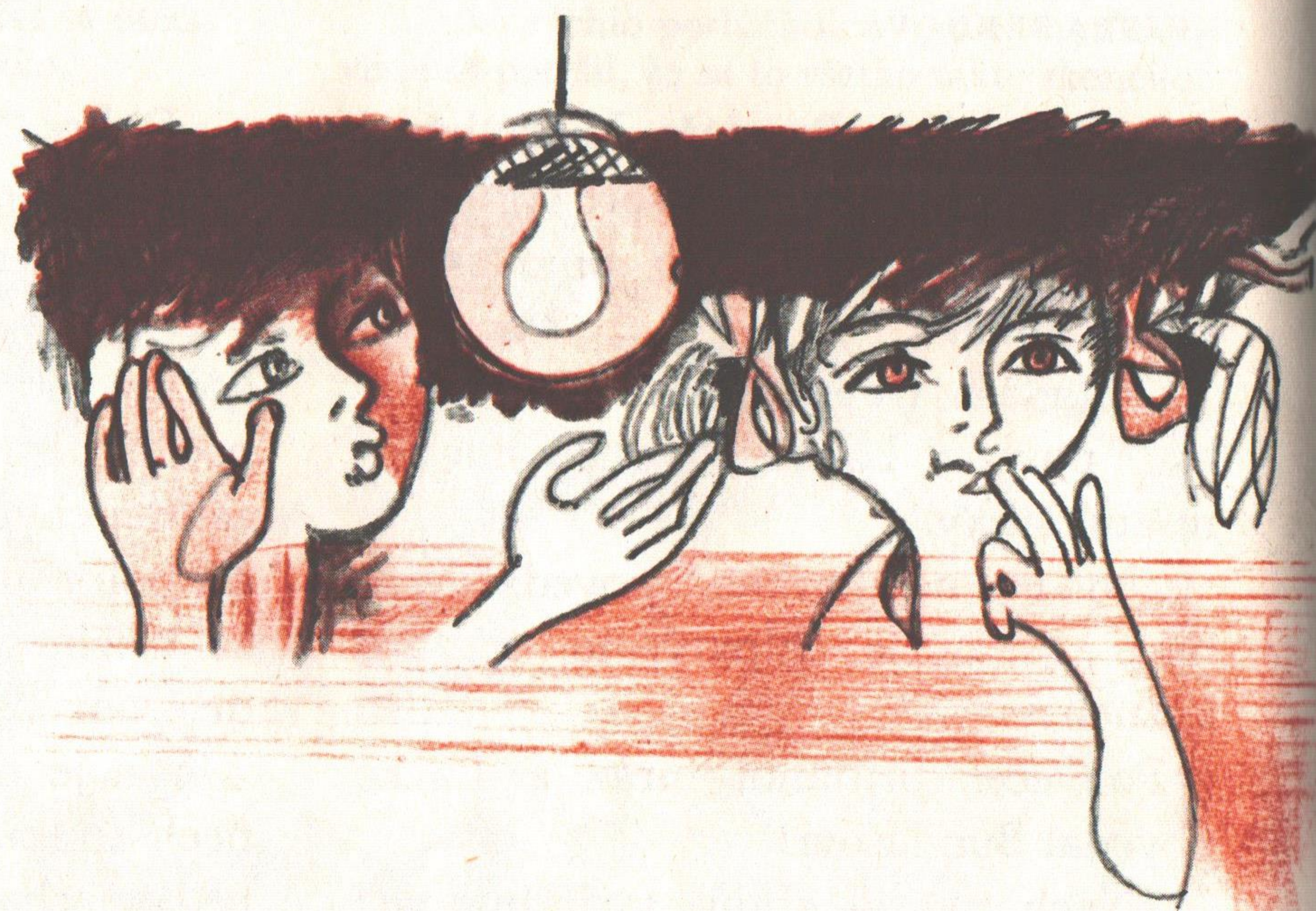
JOZEF PAVLOVIČ

Raz gazdiná zaránky zamiesila cesto, vyzula si topánky, hľadá mäkké miesto.

Na kanapu zvalila sa, premohol ju spánok. Cesto kyslo, kyslo, kyslo, sklzlo do topánok.

Vonku vtáčky štebotali, krásne bolo, veľmi, zaobuté cesto zaraz rozbehlo sa dvermi.

Kráča cesto po ceste, rozhliada sa po meste. Na chodníku dvaja ľudia postávajú a sa nudia. Keď zbadali cesto kráčať, pot im začal čelá máčať.



„A kružidlo im nekreslí kružnice, ale trojuholníky,“ povedala Magda Stanová.

„A ujo školník kúpil kilo cukríkov pre tých chalanov, čo sa šmýkajú po zábradlí,“ povedal Stano Magda.

„A v susednej dedine majú okrúhlu triedu, takže tam nikto nemôže stáť v kúte,“ povedala Magda Stanová.

„A ja mám doma také hodiny, čo ma vždy ráno jednou ručičkou poštekli,“ povedal Stano Magda.

„A ja mám takú tašku, čo sa mi nechce dať nosiť na chrbte, ale sama ma do školy nosí,“ povedala Magda Stanová.

Vtom blik! Akoby ktosi pridal do žiarovky trošku svetla. Blik-blik, pridal ešte trošku — a hľa, už sa svieti.

„Vy len pokračujte,“ hovorí súdružka učiteľka Stanovi a Magde a tvár má utešene rozosmiatu.

Stano Magda chcel pokračovať, ale nič sa mu pretrhla. Klbko síce mal, lenže koniec, za ktorý sa odvíjalo, sa zapatrošil.



Aj Magda Stanová chcela pokračovať, ale nevedela, za ktorý koniec. Mala koncov ako rezancov, no ani jeden nebol ten pravý. Kým bolo mračno-súmračno, išlo to ako po masle, a len čo sa rozsvietilo, hotovo! Ďalej ani hnúť.

Aj policajt, šuhaj smelý, ktorý rýchlym autám velí, keď uvidel kráčať cesto, nebol schopný spraviť gesto. Všetky autá stoja. Skrátka zapchala sa križovatka.

Čo som komu urobilo, ja nešťastné cesto, že predou mnou strachom zmiera celučícké mesto.

Tety celkom zhovorčivé strácajú reč od laku. Kamže takto ja ísť môžem? Za strašiaka do maku.

No zle v maku obišlo, mak sa zľakol samý prvý, ani zrnko nezišlo.

Čohože sa všetci boja, nik im hlavy neutne. Je to, je to všetko preto, že som také mohutné. Idem teda pýtať lieky do najbližšej apatieky, vyžiadam si dnes tú masť, ktorá bráni cestu rásť.

Kráča cesto po ceste, kráča cesto cez to mesto... Lieky, lieky, kdeže ste? Chce sa dostať do lekárne, ale vošlo do pekárne.

V pekárni sú teplé pece, vonia múkou každé vrece. Navalkali z cesta rožkov pre beloškov, pre černoškov, v každom jednom rožku bolo z cesta trošku.

Chutné rožky hneď sa minú pred pekárňou zaránky, zostali len pre gazdinú rozšmatlané topánky.

Prečo majú v zoo klokan

JIRÍ SUCHÝ

Väčšina ľudí si myslí, že klokan v zoolo- gickej záhrade prosto musí byť. Neverte to- mu! Klokan by tam už dávno nebol, keby... Ale pekne od začiatku.

Tá zooloická záhrada, o ktorej je reč, nebola veľká, ale klokan mali. Takého, čo cez deň pobiehal v ohrade a správal sa podľa želania verejnosti. Večer, príjemne unavený, si sadol a pozoroval muža, ktorý sa staral o poriadok. Bol to starší chlap s rozvrzganým fúrikom a zbieral doň všetko, čo cez deň nahádzali návštevníci do klokanej ohrady. Občas sa zohol a zdvihol zo zeme čosi trblietavé, okrúhle. To však nikdy nehodil do fúrika. Naopak! Okrúhly predmet očistil od hlíny a šuch s ním do vrečka.

Tak spoznal klokan cenu peňazí a načisto mu poplietli tú jeho malú hlavu. Zatúžil mať plný vak trblietavých predmetov, a preto jedného dňa, ešte prv ako prišiel dozorca, vyzbieral z trávy všetky mince. Na dne jeho vaku sa vytvoril základ budúceho majetku. Prišiel dozorca a začal zbierať: škatuľky od zápaličiek, gombičky, drievka... a viac nič. Ani deravý groš. Namosúrený odišiel preč a klokan bol veľmi spokojný.

Tak to šlo deň čo deň. Dozorca zbieral odpadky a šomral na ľudí. Klokan občas položil do trávy desaťhaliernik a za tento obnos sa mohol dívať na ľudskú chamtivosť. Dozorca sa útokom vrhal na mincu, mysliac si, že sa vracajú staré zlaté časy. Štvornožky poprelie- zal celú ohradu a nadával. Bolo to náramne veselé divadlo.

Potom začal klokan chytračiť a stále sa robil, že spí. Návštevníkom sa to nepáčilo. Chceli

vidieť, ako skáče, behá, vyvádza. Hádzali po ňom všeličo, aj mince. Klokan, aby ľudí nevyviedol z trpezlivosti, občas obehol ohradu a potom znova zaľahol. Bol to dobrý nápad a slušne mu vynášal.

Jedného dňa bol klokanov vak plný. Roz- mýšľal, čo ďalej, a zistil, že najlepšie bude odísť preč. Z ohrady sa dostal ľahko. Nenápadne sa zamiešal medzi odchádzajúci dav, sklonil hlavu, aby mu nebolo vidno do tváre, a robil sa, že niečo hľadá. Všetko šlo dobre, už bol blízko východu, keď sa vtom ozval neprijemný hlas:

„Ten klokan sa okamžite vráti do ohrady!“

Ľudia okolo sa tlačili a klokan znervóznel. Robil sa, že nepočuje. Pani, ktorá sa tlačila pred ním, si myslela, že za ňou je jej muž, a vraví:

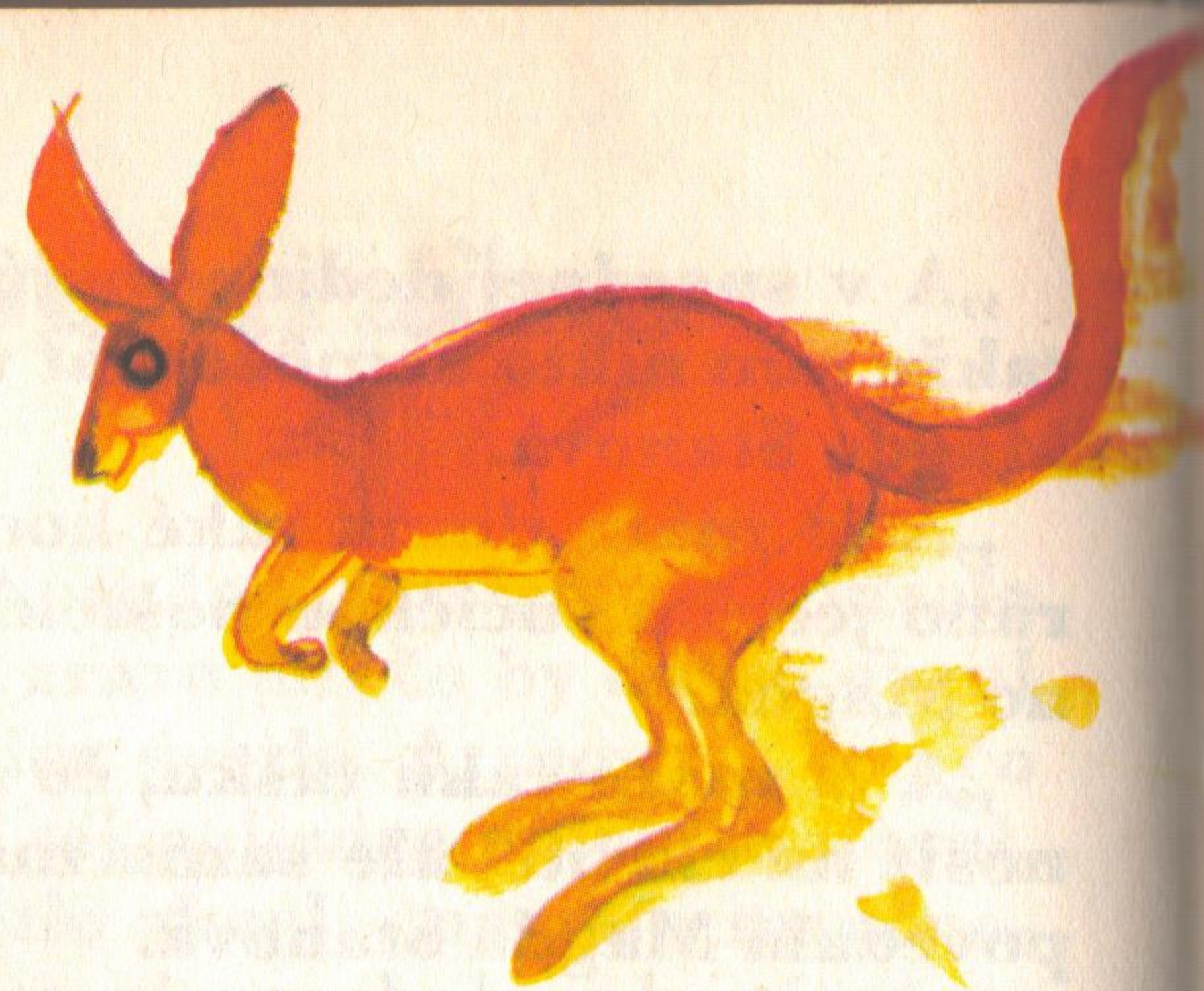
„Počul si, Janičko? Ušiel im klokan!“

Klokan zachrčal, ako keby sa smial, a panej to zrejme stačilo. Iba zamrmlala:

„Hm, klokany, tie vedia utekať.“

V tú chvíľu udrelo klokanovi do uší:

„Tak počuje ten klokan, alebo nie? Okam- žite nazad!“



Klokan sa začal predierať dopredu. Muž vedľa sa na neho oboril:

„Čo sa strkáte, človeče? Vy klokan jeden nevychovaný. Vás by si tu mali nechať.“

A schuti sa zasmial vydarenému vtipu. Vtom ktosi prudko narazil do klokanu, až sa zapotácal, a z vaku mu vypadol desaťhaliernik. Zohol sa poň, ale to naskrze nemal robiť. Chamtivosť sa mu nevyplatila. Ako sa prikrčil, z vaku mu začali padať mince. Ich cvengot vniesol medzi ľudí paniku. Kdeko zrazu vycítil lákavú príležitosť získať naspäť aspoň dve koruny vstupného. Všetci sa vrhli na zem.

Klokan nestratil rozvahu a po chrbrtoch zbierajúcich ľudí vybehol na ulicu. Bol však smutný. Útek mu prišiel draho. Vo vaku mu bezútešne cinkal jeden desaťhaliernik a jeden päťdesiathaliernik a ľudia pred výcho- dom zo zooloickej záhrady zbierali jeho úspory.

Čo teraz?

Klokan bezcieľne premeriaval ulicu. Zrazu sa otočil a vychytil sa nazad. Ľudia ešte stále zbierali drobné a po ich chrbrtoch sa mohol

nepozorovane dostať ta, odkiaľ ušiel. Vhupol do ohrady, tam si vyčerpaný ľahol a spal a spal.

Sám nevedel, ako dlho spal, keď ho zrazu čosi prebralo. Strieborný desaťhaliernik mu cvrknol do čela. Verejnosť odmenila strelca hlasným uznaním a trpezlivo čakala. Klokan si najprv vzdychol a potom sa rozbehol po ohrade.

Toho večera našiel dozorca v tráve štyri šesťdesiat.

Preložila HANA SUCHÁ



Ide už Tamara, ide už Tamaročka

ONDREJ SLIACKY

**Hrebeňom prešla si cez vlasy zlatožlté,
cez vlasy zlatožlté ako med
a otvorila ústa čerešňové:
„Prídem hneď.“**

**V zrkadle si prečesala vlasy, tie vlasy zlatožlté,
v jej úsmeve smial sa už gulomet.
„Ide už Tamara, ide už Tamaročka,
príde hneď.“**

**O dievkach ruských, dievkach spieva Volga,
horúce čelo slnko do nej zamára.
A ja tu pri puške po večeroch
myslím na ňu
a do tmy šepcem:
„Prídem, Tamara.“**

Táto báseň sa volá Partizánka Tamara. Keď som ju prvý raz čítal, vedel som len, že bola uverejnená 17. septembra 1944 vo zvolenských povstaleckých novinách Hlas národa a že ju napísal Otto Frank. S týmto menom som sa však ešte nikdy nestretol, a tak som vytočil telefónne číslo Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, aby som sa dozvedel, kto to Otto Frank vlastne bol.

Frank... Otto Frank... to meno som nepočul, hovorí mi muž na druhom konci telefónu, ale ochotne sa ešte pozerá do zväzového zoznamu. Meno Otto Frank však v ňom nenachádza.

Začínam sa teda pýtať tých, o ktorých viem, že pochádzajú zo Zvolena. Tí už o Frankovi vedia a všetci mi dávajú adresu človeka, ktorý môže o Frankovi vedieť viac, pretože bol jeho priateľom.

Pravdaže som Otta Franka poznal. Ved' nielenže sme spolu chodili do jedného gymnázia, ale sme sedávali i v jednej lavici, hovorí mi dr. František Grendár, organizačný tajomník Sľuku, a na môj redakčný stôl kladie hrbku starých študentských fotografií.

Siaham po jednej z nich a pýtam sa, ktorý je Frank. *Bol veľmi vážny, zádušný, hovorí mi namiesto odpovede dr. Grendár a ja v tom okamihu s úplnou istotou ukazujem na posmutnelú tvár chlapca v okuliaroch. Môj hosť mi mlčky prikyvuje a hovorí ďalej:*

Ale to neznamená, že od spolužiakov bočil. Naopak, snažil sa nerobiť nič, čo by ho od nás vydeľovalo. Hoci bol vynikajúci žiak, nikdy sa u profesora „nešplhol“ tým, že by sa bol hlásil vtedy, keď niekto odpovedal zle, či neodpovedal vôbec. Že nebol športový

typ, to netreba ani zdôrazňovať. Vyplývalo to akosi samo z jeho uzavretejšej povahy. Pravda, neraz si s nami zahral futbal, ale to sme si ho brali medzi seba len z kamarátstva a iba do počtu. A aj tak nehral. Postával si na svojom krídle a rozmýšľal o básničkách.

Môj hosť začína spomínať na šport vo zvolenskom gymnáziu. Tvárim sa, že počúvam, niekedy i súhlasne prikyvujem, ale v skutočnosti myslím na básničky plachého gymnazistu. Robím to asi príliš nepresvedčivo, pretože dr. Grendár zrazu hovorí: *Ale vás zaujímajú tie verše, však?*

Tentoraz naozaj prikvyvujem úprimne a hneď sa aj pýtam, čo Franka k nim priviedlo.

Knihy. Veľmi rád a mnoho čítal. A samých dobrých autorov. Napríklad Karla Čapka. Ale i mnohých iných. Raz na hodine literatúry odpovedal z Petőfiho tak, že ho recitoval. Báseň za básňou. Najprv po maďarsky a hneď nato po slovensky.

O chlapcovi, ktorý v dňoch Povstania napísal Partizánku Tamaru, teda už viem, že bol výborným žiakom, zle hral futbal a vynikal v literatúre, no ešte stále neviem, ako uvažoval o dobe, v ktorej vyrastal.

V škole o ničom podobnom nehovoril. Ak sme politizovali, mlčal alebo odišiel od nás preč. Práve preto ma raz nezvyčajne prekvapilo, keď mi pod lavicou podával knihu, ktorá sa volala — Komunistický manifest. A to som vtedy ešte nevedel, že mlčiaci Otto zapája sa i do tajných protifašistických akcií.

Potom hovoríme o maturite. Dozvedáme sa, že Frank ju absolvoval s vyznamenaním a chcel ísť študovať medicínu. O niekoľko týždňov, čo dostal vysvedčenie dospelosti, vypuklo Povstanie.

Čo robil počas Povstania? zopakovala dr. Grendár moju otázku. Spolupracoval s povstaleckým Hlasom národa.



**Otto Frank
1925—1945**

Hneď na druhý deň začínam hľadať tieto noviny. Chodím po knižniciach i Ústavoch. No hľadám márne. Po niekoľkých dňoch telefonujem preto spisovateľovi dr. Jozefovi Bobokovi, s ktorým som už o Frankovi hovoril, a pýtam sa ho, kto by mi mohol potvrdiť, že Frank s Hlasom národa skutočne spolupracoval.

Jeho redaktor predsa, odpovedá okamžite.

Predseda Slovenského zväzu novinárov a riaditeľ Čs. rozhlasu na Slovensku dr. Miloš Marko, ktorý týmto redaktorom je, mi ochotne vychádza v ústrety, a tak už o dve hodiny držím v rukách časopis, ktorý som tak hľadal. Najprv v ňom len listujem, no potom sa čoraz viac začítavam do článkov plných bojového nadšenia, obdivu k Sovietskej armáde, nenávisti voči nemeckým okupantom.

Na našej pevnej vôli a pästiach zlomí sa útok panciernikov a zlomí sa germánsky bajonet, ktorý prišiel na Slovensko vraždiť, ale ktorý nakoniec obrátim proti tomu, kto ho prvý vytiahol, proti beštiálnemu fašizmu.

To je záver jedného z týchto článkov. Jeho autorom je značka m. j. čiže Martin Jerguš, t. j. Otto Frank.

Prosím vás, ale nechváľte ho, hovorí mi s rozpakmi malá starenka, len čo vchádzam do jej bytu. Nemal to rád.

„A čo mal rád?“ spytujem sa hneď, ako som si sadol do veľkého staromódneho kresla. Matka Otta Franka si sadá oproti mne, ale s odpoveďou sa neponáhľa. Skúmavo ma pozoruje a potom sa ticho rozplače.

Ani si neviete predstaviť, čo je to stratiť jediné dieťa.

Mlčím, len po chvíli si prosím pohár vody a hovorím ešte čosi na ospravedlnenie, že som prišiel len tak bez ohlásenia.

Mal veľmi rád knihy, vraví mi starenka nečakane. Keď bol malý, vôbec nemohol strpieť, ak mu ich niekto bral do rúk. Báľ sa, že o ne príde. Preto každý, kto chcel vstúpiť do jeho izby, musel si dať ruky za chrbát. Poďte, ukážem vám tú izbu.

Starenka vstáva z kresla, urobí pár krokov a potom ustrnie. *Prepáčte, hovorí zahanbene, to bolo v našom prvom byte.*

Potom ešte dlho mi Júlia Franková rozpráva o synovi; o tom malom chlapčati, ktoré si úzkostlivo chráni svoje detské knižky. Ale o chlapcovi, ktorý napriek jej i otcovým protestom začína sa pliesť do akýchsi nebezpečných vecí, sa jej nechce príliš hovoriť.

Viem len tolko, že písal do novin a niekedy som ho počula aj z mestského rozhlasu. Na viac sa nepamätám.

Starenka prestáva hovoriť. Neprítomne sa díva na synovu fotografiu a nemou, vráskami zbrádenou sedemdesiatročnou tvárou jej tečú dva pramienky slz.

„A kde je pochovaný?“ pýtam sa akosi mechanicky.

Neviem, odpovedá mi skleslo. A potom upäto, akoby som jej mal oznámiť to, čo chce vedieť už tridsať rokov, hovorí:

Ale vy mi to povieť, však?

Po návrate zo Zvolena stretávam sa ešte so šéfredaktorom Filmu a divadla dr. Ernestom Štricom, ktorý Otta Franka videl deň-dva pred popravou.

Bol som na dvore bývalej Wittmanovej bryndziarne, keď dobehol za mnou kamarát, že na dvore gestapa je niekoľko ľudí a medzi nimi i Otta Frank. Naozaj tam bol. Chatrne oblečený, v krátkom zelenom kabáte pilil ešte s jedným mužom drevo. Bol ku mne obrátený chrbtom, preto som naňho potichu zavolať. Obrátil sa a podišiel k drôtenému plotu, za ktorým som stál. Rýchlo, aby to nevidela stráž, vstrčil som mu do vrecka kabáta škatuľku cigariet a podišiel som bokom. Pousmial sa na mňa, ale povedať mi už nestačil nič.

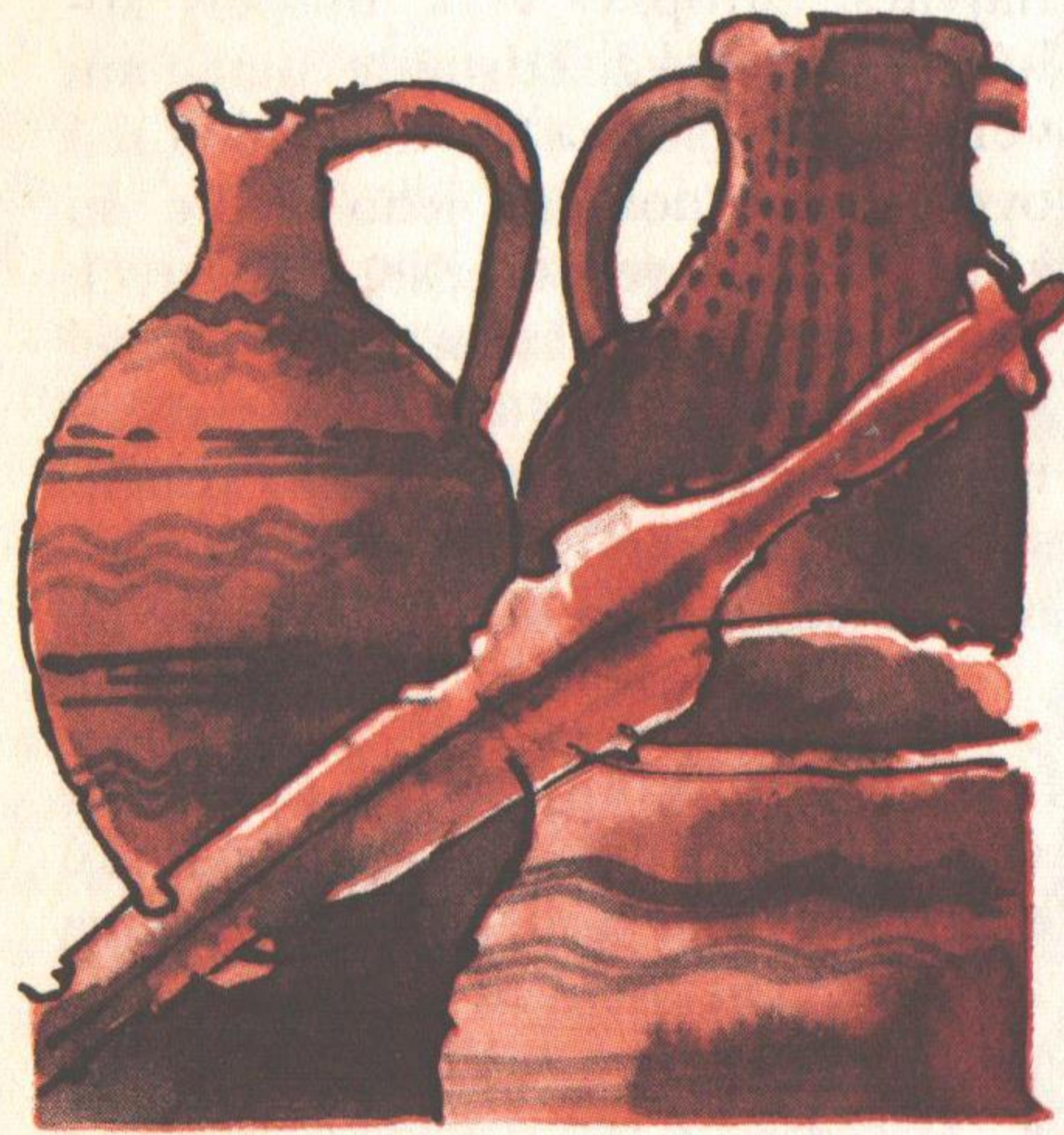
Tu sa končia svedectvá o mladom antifašistovi Ottovi Frankovi. To úplne posledné nachádzam v knižičke V čase zbraní, v ktorej som sa prvý raz stretol s Partizánkou Tamarou:

Autor, naposledy bytom vo Zvolene, bol 26. januára 1945 odvečený na neznáme miesto, pravdepodobne na Kováčovu, a tam zavraždený.

Umrel teda na začiatku svojho životného i tvorivého rozletu, a to v čase, keď sa už ku Zvolenu prebojovávala jeho Tamara, Tamaročka...

ILUSTROVAL LUDOVIT ILEČKO

Nezabúdajme, že sme v najteplejšom kraji Slovenska. Priemerná ročná teplota tu dosahuje desať stupňov Celzia a navyše — týmto územím pretečú všetky roztopené snehy a ľady z alpských veľhôr. Výdatne zavlažia, ba presiaknu celú Podunajskú nížinu, a na mnohých miestach,



kde sa bagrami ťažil štrk, vzniklo jazero. Tak vznikli aj bratislavské a senecké jazerá — miesta letných športov a rekreácií. Voda je bohatstvom i požehnaním kraja — ale aj jeho hrozbou. Obyvatelia podunajských oblastí museli oddávna stavať proti záplavám hrádze, chrániť sa pred nečakanou pohromou. Keď pred niekoľkými rokmi rozvodnený Dunaj pri Čičove pretrhol hrádze, časť Podunajskej nížiny sa vrátila do svojho prapôvodného stavu — stala sa jazerom. Príval rúcal, pustošil, vymieľal nové korytá, za dva dni zničil prácu mnohých generácií. Pomoc prišla včas: helikoptéry, člny, najmodernejšia technika — a ľudia. Vojaci i civilné obyvateľstvo. Nezahynul ani jeden človek! A ani jeden nezostal zobrať. Socialistická spoločnosť za krátky čas znovu postavila postihnuté dediny, vybudovala spoľahlivé hrádze. A dnes sú podunajské dediny krajšie, modernejšie, ľudia spokojnejší.

Archeologické vykopávky svedčia o súvislom staroslovenskom osídlení

kraja. Z predveľkomoravského obdobia sa našli sídliská v Nesvadoch, v Dvoroch nad Žitavou, pohrebiská pri Štúrove, Klížskej Nemeji a Bodzi. Veľa sídlisk sa našlo z obdobia Veľkej Moravy i z čias neskorších. Početné sú aj staromaďarské hroby, svedectvo, že Maďari ovládli Podunajskú nížinu v desiatom storočí. No najstarším nálezom je čeľusť neandertálskej ženy spred stopäťdesiat či dvestotisíc rokov, našli ju pri bagrovaní koryta Váhu pri Šali.

Prví osídlenci sem prichádzali do bujnej, zväčša lesnatej prírody. Klčovali lesy, zväčšovali plochy ornej pôdy, v potu tvári dobýjali každodenný chlieb, menili a pretvárali krajinu. Zem tu bola úrodná, žirna, nenadarmo sa časť Podunajskej nížiny nazýva Žitný ostrov. A predsa aj tu v minulosti ľudia trpeli biedou, podvýživou, chorobami. Veľká časť pôdy ležala ladom, napr. roku 1936 sa oralo len 38 percent zeme, tisíce hektárov boli súce iba na pasenie dobytky a ošípaných. Domy sa tu zväčša stavali z nabíjanej hlíny alebo z nepálených tehál, na deväťtisíc obyvateľov pripadal jediný lekár. Každý piaty obyvateľ mal tuberkulózu, mnohí choreli na týfus, ba aj na maláriu.

To všetko už dnes nie je pravda! Polia Podunajskej nížiny sa stali skutočnou obilnicou Slovenska, sovietske odrody pšenice tu dávajú až štyridsať metrákov obilia z hektára pôdy. Ak sa na tú istú výmeru zaseje repa, „urodí sa“ sto metrických centov nie repy, ale cukru! Doširoka sa rozrástli ovocné sady, proti spomínanému roku sa chov dobytky zdvojnásobil, chov ošípaných spätnásobil. A keď už hovoríme o úspechoch v poľnohospodárstve, musíme spomenúť aj Dedinu mládeže, úspešné podujatie zväzakov spred dvadsiatich piatich rokov. Skupina mladých rozhodnutých ľudí, ktorí predtým budovali známu Trať mládeže z Hronskej Dúbravy do Banskej Štiavnice, si vtedy zastali pri kuse opustenej, bodľach zarastenej zeme v sútoku Malého Dunaja a Váhu

a povedali si, že na nej začnú hospodáriť. Začiatky boli, pravdaže, ťažké, ale dnes je Dedina mládeže bohatou, modernou dedinou, vzorovou ukážkou, ba pýchou socialistickeho hospodárenia, na jej poliach už rástla aj ryža, aj podzemnica olejnatá.

Celý tento kraj ozdravel a skrásnel. Aj v prírode, aj v ľuďoch. V dedinách i mestách. A predsa aj dnes, keď vládeme vedou a technikou, keď sme vedeli vyhnat maláriu i tuberkulózu, metly tejto zelenej záhrady, predsa tu čosi zostalo z dôb prastarých, starších ako všetky pamiatky, ktoré sme spomínali. Čo je to? Možno ste to už aj vy zažili: na stene sa z ničoho nič pohne obraz, kdesi zarinčí sklo, poháre sa roztancujú, akoby sa celá zem pohla, či vyklonila sa z odvekej dráhy. Áno, hovoríme o zemetrasení. Slovensko patrí do systému karpatských kotlín, kde zemetrasenie je vzácnym javom. Dejiskom najčastejších a najničivejších zemetrasení je okolie Komárna. Správa z roku 1599 hovorí o zrútených komínoch, roku 1615 zaznamenali zemetrasenie v okolí Nových Zámkov. Najväčšie zemetrasenie, aké kedy postihlo Slovensko, bolo 28. júna 1763, životom naň doplatilo 63 ľudí, ťažko ranených bolo vyše sto. Komárno postihla katastrofa tak ťažko, že cisár povolil mestu trojročné daňové úľavy. Dnes v celej tejto oblasti stavíme všetky stavby tak, aby bez ujmy zniesli prípadné otrasy, dokonca aj také, ktoré v spomínanom roku pochovali v troskách domov a kostolov toľkých nešťastníkov.

Na starom erbe komárňanskej stolice dominujú dvaja rytieri v brnení s mečmi v rukách. Ak by sme mali na dnešnej prechádzke vymyslieť erb pre Podunajskú nížinu, iste by sme doň dali topoľ, strom, ktorý patrí k tomuto kraju priam tak ako limba k Tatrám.

Krásny, vysoký, štíhly strom, ktorý širu dolniacku rovinu rozčleňuje, odvodňuje, ozdravuje a skrášľuje. Nie, nepomýlili sme sa. Prešli sme krajom s erbom topoľa.

Lenivec

ŠTEFAN RAJTAR

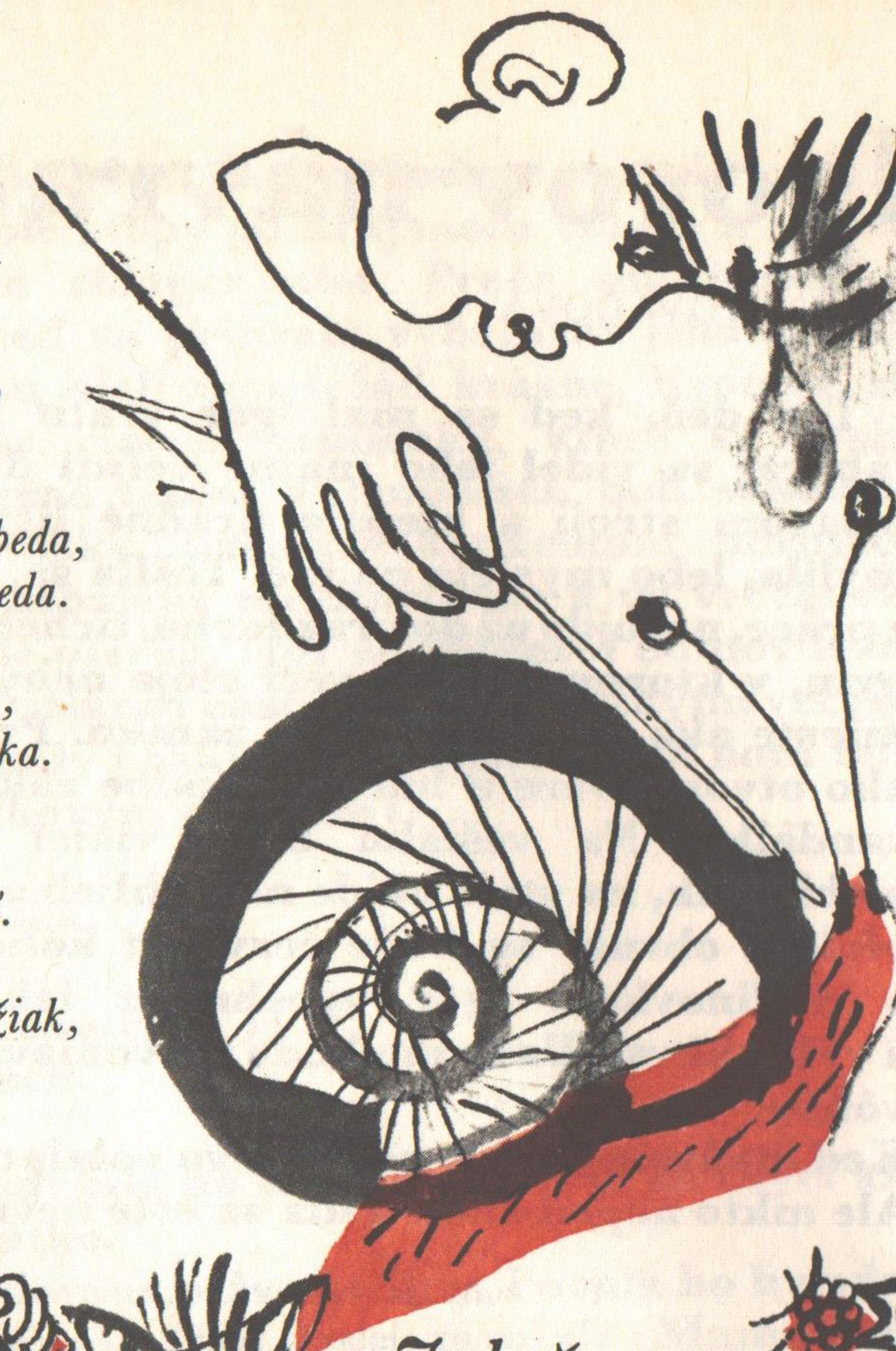
*Vraví Miro lenivec,
učenie je ťažká vec.*

*Čítanie a počty — beda,
to je preňho ťažká veda.*

*Delenie a násobilka,
to mu vŕzga ako pilka.*

*A básničku naučiť?
Škoda o tom hovoriť.*

*Taký je náš Miro žiak,
lenivec a neborák...*



Janko a slimák

ANDREJ ŠIMIÁK

*Dážď si už začesal šticu,
bežia deti na ulicu —
slimák sa tam klže v blate
s heligónom na chrbáte.*

*Škúli Janko na radary:
Pozriem slankou na tie čary!
Sotva stebľom brnkol o ne,
už je slimák v heligóne!*

*Húta Janko, bystro húta
o živote toho čuda:
Ledva stačí túry pešie —
ba aj dom so sebou vlečie!*



Jeleň

BOŽENA KIŠŠOVÁ

*Dva konáre,
štyri hluzy,
čo je to len na haluzi?
Kýva sa to nad pníkom,
hore, dolu za kríkom.
Odtiaľ, kde je hustá zeleň,
vyšiel krásny veľký jeleň.*

Chudý Jano

BOŽENA KIŠŠOVÁ

*Jano chudý ako prst
— nehovorte o tom, pššt!
Nejedáva doma kašu,
nechce našu ani vašu.
Najradšej by bol vraj zebra.
Nevideli by mu rebrá.*





Igorov návrat

PAVLA KOVÁČOVÁ

Ten deň, keď sa mal Igor vrátiť z pionierskeho tábora, sa videl jeho mame veľmi dlhý. Sedela pri písacom stroji a klepala úradné listiny. Hodne sa mýlila, lebo myslela na iné. Tešila sa, že keď sa vráti z práce, nevojde už do prázdneho, tichého a uprataného bytu, v ktorom všetky veci stoja nehybne na svojom mieste ako v začarovanom zámku. Predstavovala si, ako otvorí dvere a hneď v chodbe zákopne o Igorove sandálky. Na vešiaku bude visieť jeho vetrovka a chlebník, na stole nájde nôž, chlieb a omrvinky a na bielom obruse sa bude červenať koliesko po pohári s malinovkou. Igor vybehne z izby, vystíska ju a vybozkáva. Hlava mu bude rozvoniavať smrečinovou vôňou.

Keď otvárala dvere, nedočkavo volala: „Igor! Igor!“ Ale nikto nepribehol. Azda sa ešte nevrátil? Nie, tu je.

Ťažká úloha

VIKTOR SUCHOMLINSKIJ

Andrejko je žiakom druhej triedy. Sedáva pri okne. Za oknom je studňa.

K studni chodievala po vodu babička Matriona, ktorá býva neďaleko školy.

Keď zazrie Andrejko babičku, vraví učiteľke:

„Súdržka učiteľka, babička Matriona prišla po vodu.“

„Chod' jej pomôcť vytiahnuť vedro.“

Andrejko uteká, pomôže babičke a rýchlo sa vracia do triedy.

Dnes je písomná práca z počtov a Andrejkovi to vôbec nejde. Zrazu uvidel babičku.

„Súdržka učiteľka,“ zvolal Andrejko, „babička Matriona prišla po vodu!“

„Zabehni jej pomôcť vytiahnuť vedro.“

Andrejko utekal. Uplynulo päť, desať, dvadsať minút, a jeho niet. Zazvonilo na prestávku, a Andrejko sa nevracia.

Učiteľka pozbierala zošity s písomnými prácami, keď zrazu vchádza do triedy Andrejko celý premočený.

„Kde si bol?“ pýta sa ho učiteľka.

„Babičke Matrione som nosil vodu. Desať vedier som jej priniesol. Aj dlážku som umyl...“

Preložila ZOJA NENOVOVÁ



Všetko je tak, ako myslela — pohodené topánky, veci na vešiaku, na stole stopy po krájanom chlebe a vypitej malinovke, len chlapca niet. Prečo ma nepočkal, lútostila, a hneď sa pribrala vybalovať jeho kufrík. Medzi špinavou bielizňou ležali krásne, ligotavé, do hladka vymyté riečne kamienky, ktoré si dosiaľ ponechali slnečné teplo. V teniskách boli schované malé zelené šušky, prikryté konárikom borovice. V tričku bola zabalená muchotrávka a vo vreckovke ležali dve sojčie pierka. Igor si priniesol domov lesné farby a vône. A celkom naspodku pod všetkými vecami našla mama malý poskladaný papierik. Na ňom bolo napísané paličkovým písmom:

Viera Záhorská

Martin-Sever

Ulica kozmonautov č. 11

blok C/7. posch.

Mama ho podržala na dlani a papierik sa chvel ako chytené holúbätko.

Igor prišiel domov o dve hodiny. Počula ho hvízdať, keď kráčal dvorom. Odo dverí zavolať: „Mama! Mama!“ A už držala v objatí jeho chudé tielko. Pohládila ho po vlasoch. Nevoňali smrečinou, ale riečnou vôňou a boli plné piesku.

„Mami, v tábore som si našiel kamarátku. Bol som sa pozrieť, kde býva.“

Mama chcela povedať: Nečakal si ma, ale povedala to len sama pre seba, nie nahlas.

„Milan išiel so mnou. Odviezol ma na bicykli. Mami, súrne potrebujem bicykel. Kúpiš mi, však?“

„Sporíme spolu na koženú loptu, či nie?“

„Hej. Ale teraz potrebujem najskôr bicykel.“

Mama vybrala z priechinka obálku, na ktorej bolo napísané **LOPTA**, a vysypala jej obsah na stôl. Na hrbke ležali trojkorunáčky a päťkorunáčky, po stole sa rozkotúlali koruny.

„Koľko máme?“ spýtala sa.

„Osemdesiatsedem korún.“

„Na loptu je to primálo. Na bicykel tobôž.“

„Čo povieš, mami, ocko by nám nepomohol?“

Igor sa zahľadil na mamu a v očiach mu svietila nádej.

„Spýtaj sa ho, keď príde,“ riekla mama.

„Ty sa ho opýtaj, dobre?“

„Prečo ja?“



Mačka Cilka

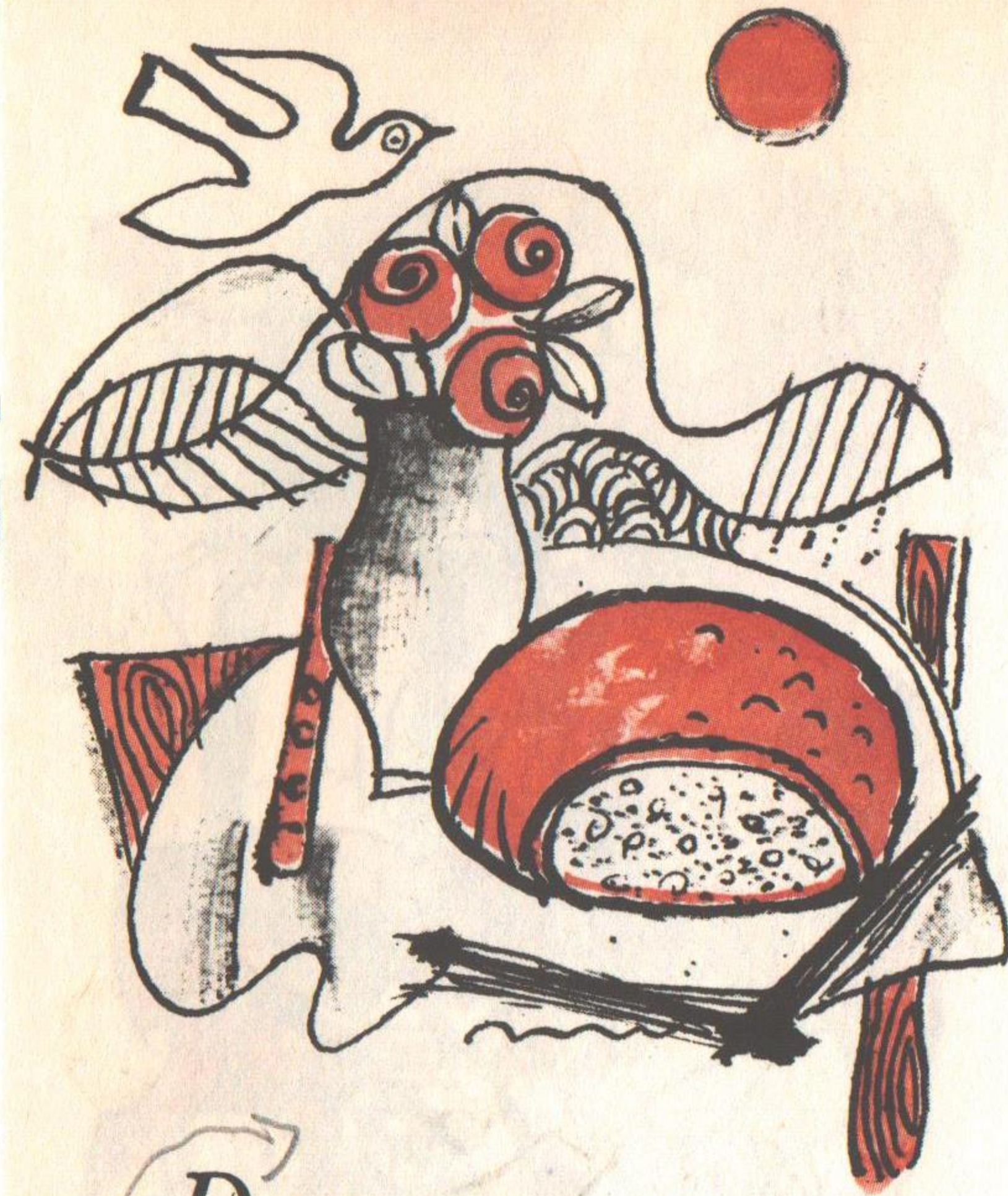
BRANISLAV HONEC

Doma sme mali mačku Cilku. Bola už stará. Ani myši sa jej už veľmi chytať nechcelo. Ale mali sme ju radi, lebo každý rok mala pekné ihravé mačiatka.

Raz, keď tiež mala malé mačiatka, vybrala sa Cilka na ulicu poprechádzať a poklebetiť si s mačacími susedkami. Ale namiesto mačiek zbadal ju najprv Dunčo, ktorý všetkým mačkám v ulici naháňal strach. Zlostne zabrechal a pustil sa k nej. Ani Cilka nelenila, ale nevládala už tak rýchlo bežať, Dunčo ju doháňal. Dvor bol ešte ďaleko, plot nikde, a ani náš krik nepomáhal. Už sme si mysleli, že bude po našej Cilke.

Ale nie! Keď jej Dunčo už-už dočahoval papuľou chvost, Cilka si spomenula na svoje deti, ktoré by ostali bez mamy. Zvrtla sa ako blesk, zamraučala a skočila Dunčovi na chrbát. Dunčo sa tak zľakol, že zobral nohy na plecia.

Odvtedy sme mali Cilku ešte radšej.



Domov

RUDOLF DOBIAŠ

*Aká je to vôňa?
Taká... Ako doma.
Sladká vôňa chlebová —
to je vôňa domova.*

*Ej, nám doma, nám je hej!
Veď aj z kôrky chlebovej
rastú chlapi súci,
ba i súci vnuci.*

*Aj vy, dievky copaté,
aj vy páru nemáte.
Ako jabloňové púčiky
voňajú vám rúčky.*

*Aká je to vôňa,
ktorou domov vonia?
Taká, čo sa nikdy neminie,
ako sladké srdce mamine.*

*Aká je to vôňa?
Taká... Ako doma.
Smäd uhasí, nachová.
To je vôňa domova.*

„Len tak. Uvar mu halušky a potom sa ho opýtaj.“
Mama sa usmiala.
„Halušky sme mali včera na večeru.“
„Škoda, má ich tak rád. A Vierka má rada egreše.
Môžem ich naoberať? Oni nemajú záhradu. Ale majú
rybky v akve... hm, ako sa to volá?“
„Akvárium.“
„Rybky v akváriu. Vraj zlaté. Sedem rybiek. Chcel by
som ich vidieť.“
„Nevidel si ich?“
„Nie, bol som iba na dvore. Ony sú samé dievčence,
štyri sestry. Chlapci k nim nechodia. Ale teraz už budú.
Dohovoril som sa s Milanom a jeho bratmi. Budeme sa
vozit' na Sever. Sme štyria, a máme len jeden bicykel.
Veľmi ho potrebujem, vieš?“

Mama mlčala. Predstavovala si, ako jazdí Igor na
bicykli po rušnej hradskej. Ani nedočiahne zo sedadla
na pedále, utešovala sa.

„Na kolobežke by si nemohol prebehnúť?“

„Pch, už rok sa na nej nevozím, dávno mi je malá.“

Pravda je, rastie. Vlni si z tábora priniesol cvrčka,
rosničku a akýsi záhadný pazúrik. A tento rok vôňu
lesa, breh rieky a let vtáka. A ešte túžbu uvidieť zlaté
rybky.

Mama vzala ceruzku a prečiarkla na obálke slovo
LOPTA. Veľkým paličkovým písmom napísala: BICY-
KEL.



Keď bol na Brezovej Hurban

JÁN DONOVAL

Základným cieľom štúrovcov v revolučných rokoch 1848—1849 bolo dosiahnuť národnú slobodu, uznanie Slovákov ako rovnoprávneho národa s ostatnými národmi v Rakúsko-uhorskej monarchii. Ako nasvedčuje vznik tzv. Nitrianskych žiadostí slovenského národa, ktoré si pripomínáme v tejto časti nášho seriálu, na mnohých miestach Slovenska si drobný ľud vynútil, aby boj za národné práva bol rozšírený i o boj za chlieb a sociálnu spravodlivosť.

28. apríl 1848.

Takýto deň Brezová ešte nezažila nikdy. Už od včasného rána prúdila do nej húfca ľudí. Pešo i na ovenčených vozoch. So spevom, s bujarým krikom, ale aj zlovestne zamračenými tvármi. Jedni mávajú napochytre ušitými zástavami, druhí nesú so sebou sekery a kosy.

Už bude pomaly poludnie, na brezovskom námestí niet kúsoček voľného miesta, ale ľudí ustavične pribúda. Tí, čo prichádzajú až teraz, chcú sa pretlačiť dopredu, no dav je pevný, temer zbitý dokopy, neprešmykla by sa cezeň ani myška. A všetko v ňom hučí ako v úli. Ktosi sa smeje, iný nadáva, že mu postúpali po novučičkých čizmách. A kdesi úplne vpredu, tam, kde je postavený slávnostný stôl, neustále vrieska akési dieťa. Až vtedy, keď na stôl vyskočil štíhly, počerný muž so šablou a dvoma veľkými pištoľami, nastane ticho, akoby uťal.

Muž dlho mlčí, ale oči mu rýchlo prechádzajú z jedného kraja námestia po druhý. Akoby si overoval, či sú tu naozaj ľudia z Čáčova, Kunova, Podbranča, Bukovca, Lieskového, Turej Lúky, Sobotišťa, díva sa sústavne

doľava i doprava, tesne pred seba, i ponad hlavy predných radov úplne dozadu.

Hovoriť začne celkom potichu, ale jasne a zreteľne, takže ho počujú aj tí, čo sa tlačia v bočných uličkách. Námestie hlce každé jeho slovo o národe i o materinskej reči, upäto a pozorne, ale po chvíli jeho pozornosť otupieva. Z kútov sa začína ozývať šomranie, najprv nesmelé, no postupne čoraz viac nadobúda na silu a otvorenosti. A vtedy, keď muž na rečníckom stole hovorí o nutnosti rečniť po slovensky aj v uhorskom parlamente, dav vzkypí nespokojnosťou, odkiaľsi zaznie piskot a výkriky.

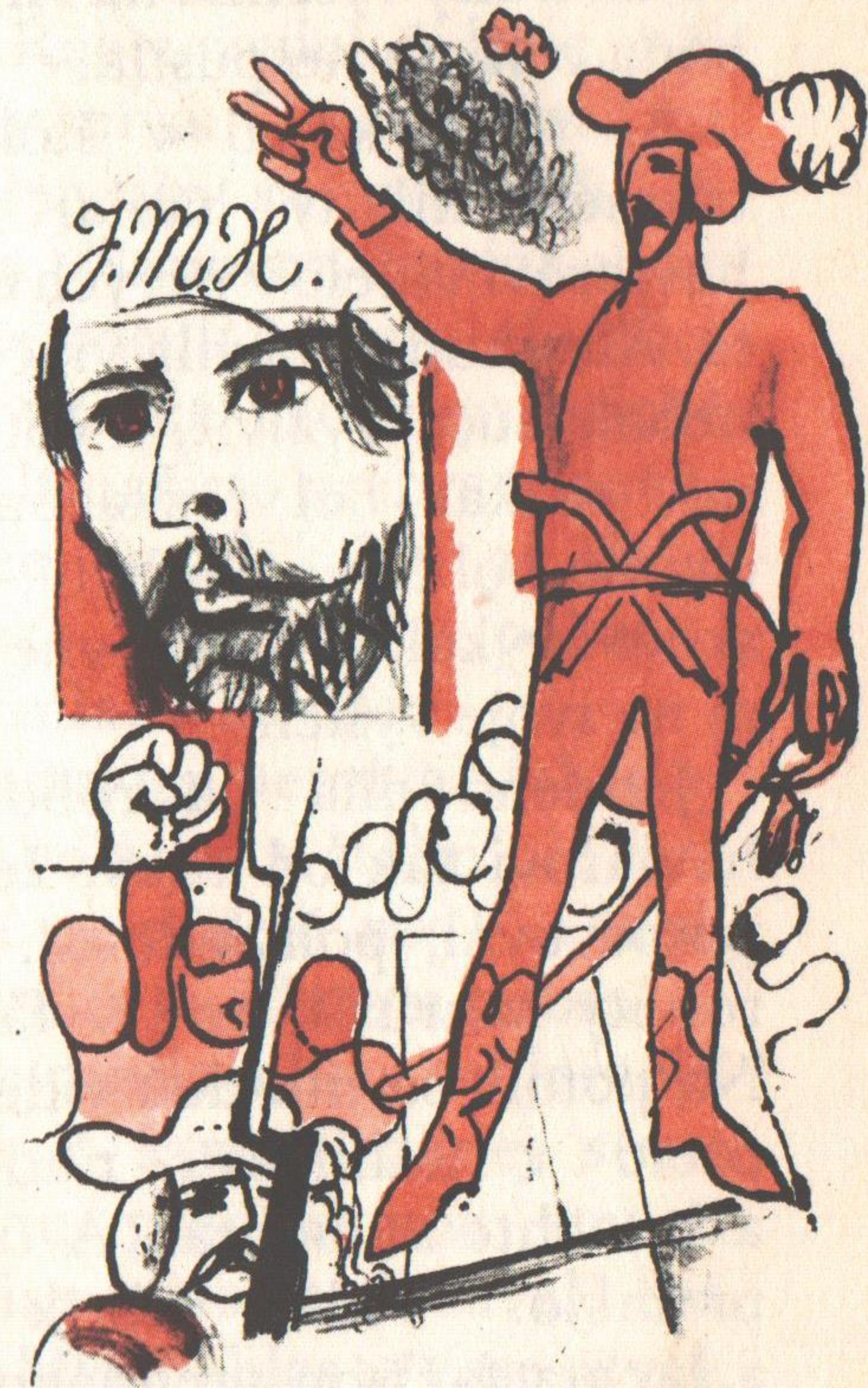
„Chleba nám treba, pán farár, chleba, po slovensky vieme.“

Výkrik muža zarazí, zmätie, pomýli v reči. Na tvárach tých, ktorí ho ešte pred chvíľou napäto počúvali, vidí sklamanie, nevôľu. A zrazu cíti, že ak niečo urýchlene neurobí, hneď, okamžite, navždy stratí toto námestie, celú svoju národnú vec. Chvíľu ešte mlčí, čaká, kým sa dav vybúri, a potom začína hovoriť odznovu.

Teraz už nespomína národ a reč. Hovorí o pasienkoch a lesoch, ktoré si neoprávnene

prisvojilo panstvo, ale ktoré patria im, dedinčanom. Pravdaže vie, ako živoria, a i tomu chce urobiť koniec. Lenže to už sám nedokáže. Musí mať pomoc, veľa zdravých mužov a veľa pušiek, lebo páni rozumejú len takejto reči.

Vtom si muž udrel rukami po páse a vysoko nad hlavu vyzdvihol dvojce pištoľi.



Námestie zaburácalo nadšením.

„Sláva Hurbanovi, nech žije Hurban!“

Ľudí už nebolo možné utíšiť. Kričali, dvíhali ruky, smiali sa a spievali. Len muž, ktorého oslavovali, bol vážny. Až vtedy, keď mu myslou prebleskla myšlienka, že títo kopaničiari najlepšie vedia, čo je sloboda, strhol si z hlavy veľký čierny klobúk a prudko ním zamával jasajúce-mu davu.

Zlaté kladivko

MIROSLAV A. HUSKA

Na kedysi chýrnej štiavnickej Anna-štólňi dlhé roky kopali samí vyberaní haviari. No nie je bezo dna ani zlatá baňa, a žily vyschli i na Anna-štólňi, ale baňa celkom nespustla.

Aj teraz kopal v štólňi na štrose osamelý mladý haviar. Neveľmi sa haviarovi videlo v prvých dňoch osamote. Ale chudobná žila viac haviarov ani nebola súca vyživiť, a čo viac, hutmanov rozkaz bol rozkazom. No nena darmo bol haviar mladý, na samotu si skoro zvykol, a že usilovne kopal, vraj si aj na svoje vyšiel.

Jedného dňa šla robota mladému haviarovi tak od ruky, že si aj veselo pospevoval, pohvizdoval, a tak sa do roboty zahrúžil, že i vyfárať zabudol. No potom sa mu deň videl akýsi dlhý, preto v náhlivosti riady poskladal a k šachte sa pobral. A tu haviara až premklo. Vidí: rebrík vytiahnutý a šachta ťažkým vrchnákom zachlopená.

„Ale som si narobil!“ dovrával haviar sám sebe. „Takto sa zabudnúť! Nuž lamentovať je už neskoro a do rána ma



len vari neodnesú zmoky!“ potešoval sa.

Aj sa mladý haviar vrátil na štros, a že už bol poriadne ukonaný, na hlušinu si sadol. Čo len byľku si vraj odpočinie a bude ďalej kopať, do rána aspoň čas mu rýchlejšie ujde. No ledvaže si haviar sadol, naraz zaspal, aj spal spokojne, a ako dlho, ani sám nevedel.

Iba sa zrazu zo spánku strhol a tak, v polosne ešte, sa do hlbokého ticha štólne započúval. Raz nevedel, či bdie, a či sa mu ešte vždy sníva. Oči si pretrel, ba sa aj uštipol, len aby sa presvedčil, či naozaj nesníva. Napokon haviar vstal a teraz už jasne počul, čo ho prebudilo. Štaby z diaľky ťažké vzdychy a tiché vzlyky začul. Už načisto prebratý načúval pozornejšie, a hľa! Už aj slabé volanie: pomoc!... pomoc!... počuť.

I pohútal si mladý haviar:

„Mátať ma vari len nemáta! A keď aj ktosi o pomoc volá, už v štólňi nie som sám a pomôcť pomôžem rád!“ i lapil čakan do hrsti a sa za hlasom pobral.

A čo krok, to prosiaci hlas bol jasnejší a haviara až k samej zadnej stene dovedol. A tu pred samou stenou bezradný haviar zastal a načúval. Iba keď tu, niekde blízko, hlas sa zase ozval, ale sa márne haviar obzeral, kahancom do všetkých kútov posvietil, živého tvora neuzrel a nenašiel.

Zase sa vrátil haviar k stene a tu sa mu

BANSKOŠTIAVNICKÝ STARÝ A NOVÝ ZÁMOK

Obidva zámky vznikli v 16. storočí a ich úlohou mala byť ochrana bohatého banského mesta — známeho už v 13. storočí ťažbou

striebra — pred tureckými vojenskými oddielmi.

Starý zámok, nachádzajúci sa v strede mesta, bol prestavaný z románskeho kostola. Okrem centrálnej budovy, ktorá mala poskytnúť ochranu mešťanom, jeho

súčasťou bolo opevnenie s baštami. V súčasnosti je v ňom vlastivedné múzeum s mnohými vzácnymi historickými predmetmi.

Nový zámok, postavený v rokoch 1564—1571 na vyvýšenine na juhovýchodnom okraji

mesta, mal už čisto vojenskú funkciu. Bol pozorovateľnou a strážnou vežou, so striedňami v štyroch poschodiach nad sebou. Veža má štvorcový tvar a na nárožiach je spevnená štyrmi okrúhlymi baštami. Z bezpeč-

nostných dôvodov sa vchádzalo do nej cez prvé poschodie. Dnes je v základne obnovenom Novom zámku jediné múzeum na Slovensku, ktoré najmodernejšími formami pripomína časy tureckého panstva na našom území. M. S.



už celkom blízko ozýval tichý hlások: „Pomoc!... pomoc!“

Ani nečakal viac mladý haviar a pochytil čakán. Niekoľko ráz zo všetkých síl do steny štôlne zaťal a o chvíľu sa mu podarilo otvor v nej preraziť. Zastal a do otvoru sa díval, no tam iba tma ani v rohu a ticho strašné. Také ťažké ticho, že haviara nepokojilo, mrvilo. Len sa tu zrazu otvor vysvietil, zo svetla malý permoník vystúpil a sa haviarovi prihovril:

„Veľmi si mi, mládenec, pomohol. Nezabudnem ti! Raz neviem, ako som sa do cudzej bane zatúlal, a von už nie a nie. Aj som v štôlni o hlade, o smäde tri dni, tri noci presedel. Nech nie ty, vari by som bol už načisto skapal.“

Čudoval sa mladý baník, divil sa náramne, ba i do smiechu mu bolo, keď permoník ešte v živote nevidel. No počuť počul o permoníkovi už veľa ráz od skúsených haviarov, a aj ho hneď

smiech prešiel. Ešte že sa doložil rozumu a posmelený sa permoníka opýtal:

„Vravíš, tri dni, tri noci si sa postil?! Poď teda, zajeme si!“ viedol permoníka na štros. Zo šatky kus chleba vymotal, na dve polovice rozlomil a polovicu permoníkovi podal. Zajedol si permoník, zapil chlieb haviarovou vodou, vstal a vraví:

„Ešte raz ti, mládenec, ďakujem! A že si ma vyslobodil i nasýtil, toto kladivko ti darujem!“ Siahol za opaštek a podal haviarovi malé zlaté kladivko.

Nemal sa mladý haviar kedy ani len začudovať a permoník pokračoval:

„Vidím, na ťažkom štrose kopeš! Žila slabučká, aj sa ti, tuším, už veľmi skoro stratí. No báť sa neboj! Iba zaklopkej zlatým kladivkom na stenu hocikde a všade bohatú žilu objavíš!“ A len čo permoník dopovedal, už aj zmizol. A mladý haviar sa mal vraj až do samej smrti dobre.



O kvietku z Veterného hradu

SLOVENSKÁ LUDOVÁ ROZPRÁVKA

Žila raz jedna vdova a celým jej bohatstvom bola jediná dcéra Dorka. Bola dobrá aj krásna, aj do roboty súca, nuž nie div, že aj syn bohatého pána z kaštiela sa do nej zahľadel. Potom už o inej ani počuť nechcel. Dost ho otec odhovárал, prosil, pekným slovom presviedčal, aj prísne mu zakazoval na chudobnú sirotu čo len myslieť, Janko si nedal povedať.

Raz, keď otec syna pre Dorku veľmi hrešil a práve ho na ďalekú cestu do šireho sveta vyprával, aby na Dorku zabudol, vybrali sa Janko s Dorkou za múdrou vešticou. Vošli, babke sa pekne pozdravili a Janko ju popýtal.

„Starká moja dobrá, vy ste taká múdra, že vám na širokom-ďalekom okolí páru niet. Nuž prišli sme za vami a pekne vás prosíme, poraďte nám. Ak nám pomôžete, štedro sa vám odslúžime.“

Veštica nebolo treba hádať, akú pomoc od nej chcú. Vedela, že ich láska nie je bez trňov, a keď počula o štedrej odmene, vďačne im slúbila, že im tak porobí, aby ich už nikto na svete, kým živí budú, nemohol rozlúčiť, čo by aj sedem morí, sedem vrchov a sedem dolín medzi nich nastaval. Potom im kázala prísť na druhý večer.

Ako Dorka s Jankom odišla, starena sa dala do roboty. Sedmoro bylín natrhanych o polnoci na Veternom hrade, kde vetrový duch svojich pomocníkov v skalných jaskyniach skrýva, dala hneď do kotlíka, vyvárала ich, zariekala a napokon odvar do hrnčeka naliala.



Večer, keď prišli Janko s Dorkou, kázala im stať si k ohňu, za ruky sa chytiť a z jedného hrnčeka na tri gly vzácny odvar vypiť. Pritom veštica odriekala polohlasno slová, aké ešte nikto hlasno vysloviť nepočul.

„Deti moje, teraz ste už navždy spojené a nikto a nič na tomto svete vás nerozlúči. Kým len budete dýchať, jeden bez druhého nebudete vládáť žiť. Iba smrť je mocnejšia, len ona vás zasa rozlúči.“

Janko sa vešticí dobre odmenil a slúbil jej, že v deň sobáša s Dorkou jej dá ešte dva razy toľko ako teraz. Potom mladí šťastne vybehli z chalúčky. Už sa ani Jankovej cesty do šireho sveta nebáli.

Ale ich šťastie netrvalo dlho. Bohatý

pán videl, že jeho syn ani podobrotky ani pozlotky od svojej chudobnej sirotky neodstúpi. Premýšľal preto tak i onak, raz sa vybral aj on k starej veštici. Len čo vošiel



do jej domu, vytiahol ťažký mešec so zlatkami a položil ho na stôl.

„Ak si naozaj múdra, mešec je tvoj,“ povedal stroho.

Veštica si vzdychla. Dlho mlčala, ale navela pravdu vyjavila.

„Daromná by bola moja pomoc. Dobre viem, že tých už nikto a nič nerozlúči, len smrť.“

Pána div neroztrhlo od zlosti.

„Pre také reči mi nebolo treba unuvať sa sem. Ale ak si naozaj taká múdra, ako som o tebe počul, mešec bude tvoj,“ zopakoval pán.

Starena vedela, že proti jej zelinám z Veternej hory a jej zariekaniu zlatky nič neplatia. Ale by sa jej veru boli zišli! Zamyslela sa, naostatok potriasla bielou hlavou, pozrela pánovi do očí a znova povedala:

„Tých iba smrť rozlúči.“

Pán vstal, vzdychol si, vzal svoj mešec a odchádzal.

Vo dverách sa obrátil a povedal:

„Na to sa ja veru nedám. Ale aj tak ti vravím po tretí raz, ak si naozaj múdra, mešec je tvoj!“

Od tých čias stará veštica nemala chvíle pokoja. Raz nevedela, ako by oslabila svoj tuhý odvar a mocné zariekanie.

Medzitým sa Janko vybral do širého sveta šťastie hľadať a Dorka si s materou v chalúpke žili.

Raz ráno vbehla Dorka bez dychu do starekinej chalúčky.

„Starká moja dobrá, pomôžte, s mamou je zle!“

A naozaj bolo s úbohou vdovou zle. Dármo ju starká olejmi a zelinami liečila, aj zariekala, vdova bola už väčšmi na onom svete ako na tomto.

Dlho múdra žena húpala, čo by mala spraviť, až napokon povedala:

„Dorka, ak chceš, aby ti mať žila, tak ti poviem, čo máš spraviť. Ale nie je to ľahko. Dnes v noci vyjdeš hore na Veterný hrad a tam medzi skalami nájdeš po polnoci jediný rozkvitnutý kvet. Ak odtrhneš a prinesieš tento kvet materi, hneď ti vyzdravie. Inej pomoci niet.“

„Joj, starká moja dobrá, vari v zime kvety rastú? A dobre viete, aké tam bývajú o tomto čase ukrutné vetry, stade by som sa živá nevrátila.“

„Ak chceš, aby ti mať žila, prinesieš

z Veterného hradu zelinu o polnoci odtrhnutú.“

Viac veštica nepovedala, vyšla z chalúčky a nechala Dorku s matkou.

Keď dievčina videla, že matke je čoraz horšie, vybrala sa v noci po liečivú zelinu na Veterný hrad. Čo krok spravila, to sa dva zošmykla. Aj vetry sa búrili, hučali, dievčine stúpať nedali. Ale pobiede, kolenačky a na rukách sa Dorka doškriabaná a doráňaná predsa vyvliekla hore. Zastala iba pred velikánskou jaskyňou. Mesiačik sa vyhupol sponad skaliska a tu dievčina zazrela v kúte jediné steblo liečivej byliny. Odtrhla kvietok, ale vtom

v ruke. Prefaknutá vyskočila, vbehla do chyže a tam našla mať ani živú ani mŕtvu. Ale ako jej dala užiť zelinu z Veterného hradu, matke odľahlo a onedlho celkom vyzdravela.

Nie div, že chýr o tom chytro obletel celú dedinu a došiel aj k pánovi do kaštieľa. Zamyslel sa pán, ba i do svedomia si stúpil. Ktovie, kto by mne pomohol, pomyslel si, keby mi bolo treba, veď som si jediného syna do širého sveta vypravil? Tak aj onak rozmýšľal, všeličo mu po rozume chodilo a ktovie čo sa mu napokon v hlave rozležalo.

Iba toľko je isté, že Janko sa do roka



zaduli všetky vetry ukryté v skalných skrýšach. Tak tuho zafučali, že Dorka spadla a od tej chvíle nevedela, čo sa s ňou robí.

Prebrala sa až ráno pred prahom svojej chalúčky, a zelinku stískala

šťastlivo zo sveta vrátil a už mu Dorku nikto nebránil. Svadbu vystrojili toľkú, že hostia celý týždeň iba jedli, pili, tancovali a z krásneho páru nevedeli oči odtrhnúť.

Podáva ELENA CHMELOVÁ

Rozprávky tety Premávky

Rozprávkové semaforey

Keď postavili mesto N., chceli v ňom mať aj bezpečnú premávku, a preto objednali na križovatky semaforey. Ale ktosi čosi poplietol a objednávka neprišla do fabriky na výrobu semaforov, ale do bytu spisovateľa rozprávok Ľubomíra Žilinského.

„Čo to má znamenať?“ zvolal spisovateľ, keď si prečítal objednávku. „Tu ti mi pišu, že mám vyhotoviť sto dvadsať kusov križovatkových semaforov pre mesto N.“

„Keď pišu, že máš vyhotoviť, vyhotov!“ poradila spisovateľovi manželka. „Ale veď ja som spisovateľ!“ zvolal Ľubomír Žilinský. „A keď vyhotoviš sto dvadsať semaforov, vari ním prestaneš byť?“ opýtala sa manželka.

A tak spisovateľ odložil nabok obrovskú písanku, vytiahol hoblík, dláto, bankolep a ešte kadečo potrebné a za necelé dva týždne vyhotovil pre mesto N. sto dvadsať nových semaforov.

Potešili sa v meste N., keď prišli semaforey. Hneď ich aj namontovali. Ale čo vidia? Najprv zasvieti hore modrá, potom preskočí na striebornú a po nej naskočí dolu kávová. A zasa strieborná. A zasa modrá. Ale ľudia aj vozidlá stoja na modrú, stoja na striebornú, i na kávovú stoja — nevedia, kedy majú prechádzať. Potom ich státie omrzí a všetci sa naraz pohnú — hromadná havária.

No v meste N. si na tieto zvláštne semaforey po čase zvykli. Naučili sa prechádzať na kávovú a na modrú postáť. Zakrátko sa to stalo turistickou atrakciou mesta N. A ako to už býva, každého turistu, čo tam prišiel, poriadne ogabali. Prišiel tam ako turista i Ľubomír Žilinský s celou rodinou — ogabali aj jeho.

Ale viete vy vôbec čosi aj o riadnych semaforochoch? Vyskúšame vás:

7. súťažná otázka:

Toto robte v každú dobu, rannú a či večernú: pzechádzajte na zelenú, stojte, vidiac č.....ú!

OLGA FELDEKOVÁ

Doplňte posledný verš, vystrihnite kupónik a pošlite na korešpondenčnom lístku do rozhlasu (Bratislava, Zochova 3). A tie lístky, čo dostávajú nazad, si odkladáte? Pozor na ne! Ony sú akoby preukazom súťažiaceho na konci súťaže.

V minulom kole správne odpovedali všetky deti, ktoré vedia, že trojuholník stojí **na špici!** Spomedzi

nich sme vyžrebovali týchto slniečkárov:

E. Pastoreková, Imeľ pri Komárne; L. Kolejáčková, Liesek; E. Pichaničová, Bardejov; E. Miklošová, Nemecká; Š. Bohunický, Sereď; O. Bablobas, Ľubica; B. Majerníková, Bratislava; P. Majerčák, Starý Smokovec; M. Zvarík, Podbrezová; J. Fábik, Rudina.



Dar pre mamičku

*Pôjdem k babke na hody
a dostanem jahody.
Jahody sú sladučké,
darujem ich mamičke.*

Mária Fordinálová, 2. tr.,
Skalica

Pre mamičku

*Jarné slnko na lúky
kreslí kvetov tieň,
vezmem všetky do ruky —
mame prinesiem.*

*Vtáci v družnom lete
krajky kreslia samé.
Čo na to poviete,
keď ich vezmem mame?*

*Aj slávik zaspieval
peknú pesničku.
Ako by som ju mala
schovať pre mamičku?*

Anežka Žitňanská, 9. tr.,
Bratislava

Jarný mráz

*Keď mráz v marci maluje,
slniečko sa usmeje:
Len si maluj, koľko chceš.
Pošlem jeden lúč,
tvoje kvety budú fuč.
To je moja reč.*

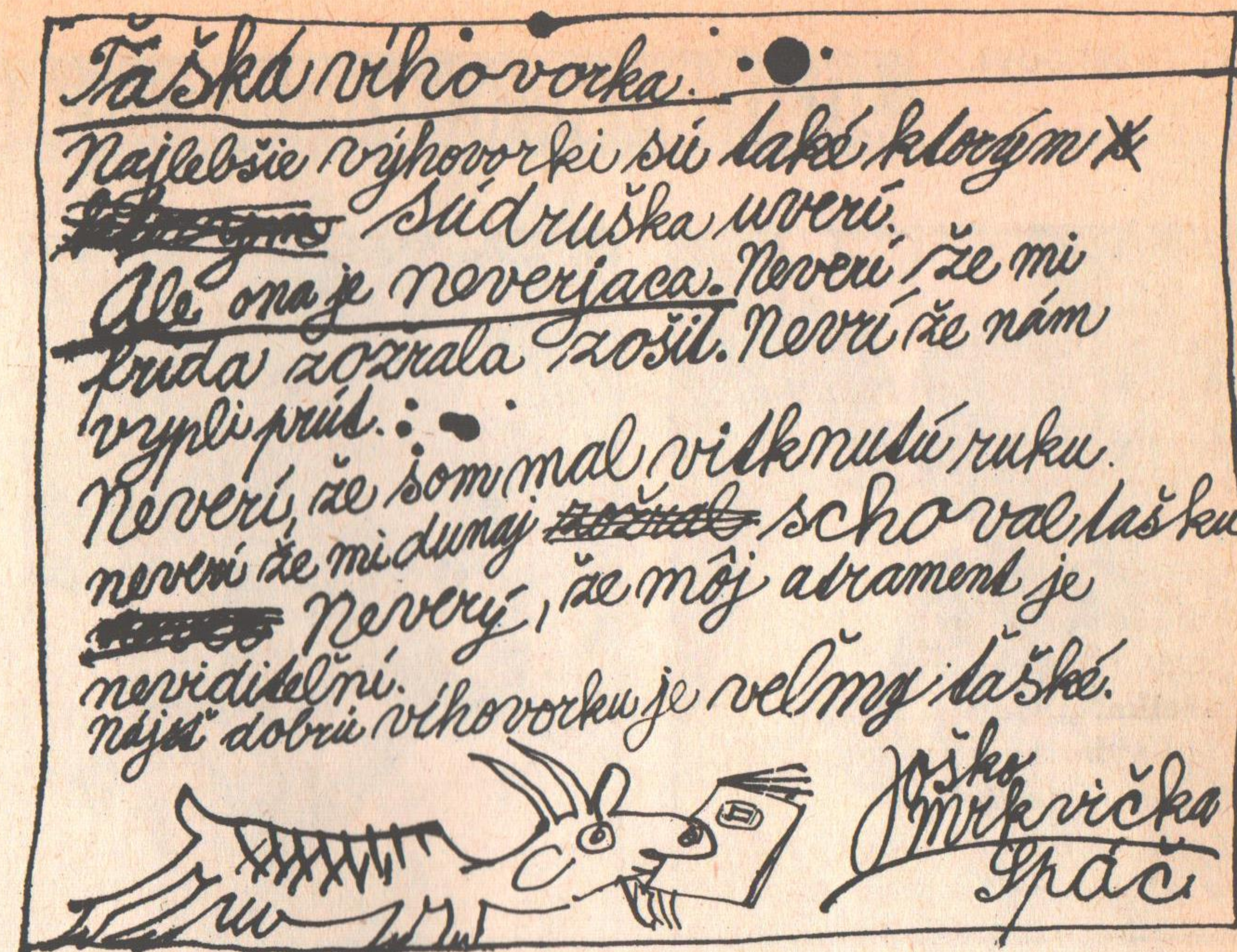
Viera Holkovičová, 4. tr.,
Suchá nad Parnou

Knižka, ktorá Ťa poteší

Bola to pani Májová, ktorá o nich porozprávala najprv mne. Vlastne Kate a ja som si jej rozprávanie prečítala v knižke. O kom?

Bolo to raz, keď sa Kate stratil háčik. Keď ho nebolo ani na polici, ani na dlážke, ani v kľbku vlny, požalovala sa pani Májovej. A pani Májová to už šípila. „Prepánajána,“ vykrikla veselo, „ešte mi povedz, že sú aj v tomto dome?“ „Kto?“ „Požičajovci!“ A hneď sme sa všetko dozvedeli: že sú to takí ľudkovia, ktorí bývajú v najtajnejších kútikoch a chodbičkách v dome a všetko si požičávajú. Všetko, čo pomizne. Napríklad spínacie špendlíky. Továrne stále vyrábajú spínacie špendlíky, ľudia kupujú spínacie špendlíky deň čo deň, a predsa, keď treba spínací špendlík, niet ho. Kam sa všetky podeli? A všetko ostatné, čo jednoducho kupujeme a kupujeme. Napríklad ceruzky a škatuľky zápalek a sponky, pripínáčky, náprstky... Pani Májová vedela o Požičajovcoch všetko dopodrobna, lebo mala brata a ten sa skamarátil s Arietou. A Arieta bola Požičajovské dievčatko. Keď otec Strúčik a mama Babuška uznali, že je už dosť veľká, začali ju učiť požičovať. A najviac jej nakladali, že musí byť opatrná, lebo ak Požičajovca zočí človek, celá rodina sa musí vystahovať. A toho sa najmä Babuška hrozila. Lenže Arietu predsa zočili. Nieže by bola neopatrná, iba trochu zvedavá. Zdalo by sa, že je zle — a nebolo. Lebo Arieta bola Požičajovská a Požičajovci nie sú nikdy zbabelí. A tak ten neprijemný okamih bol vlastne začiatkom mnohého dobrého. Čo ďalej? Ešte veľa, ale mne už neostalo miesta, a ak si zvedavý, musíš si i Ty požičať knižku Mary Nortonovej *Požičajovci* a dozvieš sa všetko.

Tvoja kamarátka Magda



Celkom neobyčajná olympiáda

Keby sa človek zúčastnil na športovom záporení celého živočíšneho sveta, bol by takmer vo všetkých disciplínach posledný. Úplne vedľa:

V behu na 1500 metrov by presvedčivo zvíťazila gazela s priemernou rýchlosťou 80 km/h. Predbehla by divého osla s 56 km/h, kojota, soba, ťavu aj človeka, ktorého svetový rekord v tejto disciplíne je „iba“ 25,4 km/h.

V behu na 200 metrov by zvíťazili gepard a antilopa (na rovnej trati vyvinú rýchlosť až 100 km/h). Za nimi by nasledoval celý peletón pretekárov vedený zajacom, ktorý dosahuje rýchlosť 74 km/h, a červeným klokanom (72 km/h). Potom kôň so 70,8 km/h, chrt a pštros. Človek s rekordom 37 km/h by bol na poslednom mieste.

Aj v maratónskom behu by na prvom mieste bola antilopa (priemerná rýchlosť 57,5 km/h). Na druhom mieste by skončila mongolská gazela, potom sob, kôň, človek (Abbe Bikila dosahoval rýchlosť asi 20 km/h). Posledná by bola ťava.

V skoku do diaľky by triumfoval klokan červený s dĺžkou skoku 12,60

m. Za ním s 12,20 m by sa umiestila gazela, za ňou gepard, potom človek (svetový rekord je 8,90), vlčiak a rovníková africká žaba.

V plávaní na 100 metrov voľný spôsob by vyhral tuniak tropický, ktorý dosahuje rýchlosť 80 km/h, striebornú medailu by si odniesol vorvaň, ktorý zaplava 57,5 km/h, bronzovú by pravdepodobne získal tučniak. Človek, ktorého rekord v tejto disciplíne je 7 km/h, by bol beznádejne posledný.

Súťaž v skoku vysokom by vyhral delfin (skáče cez prekážky vysoké 6 metrov). Po ňom puma (4,5 m), losos (3,60 m), sivý klokan (3,15 m) a človek (2,29 m). Kojot (1,20 m) by bol posledný.

A keby sa na túto neobyčajnú olympiádu pozvali aj „atletičtí“ z ríše hmyzu, potom by v pomere k ich veľkosti boli ich výkony priam fantastické. Keby napríklad blcha mala rozmery človeka, skákala by do diaľky 540 m. Mravec vo veľkosti človeka by vzoprel činku vážiacu 3,9 tony.

To by bola olympiáda! Celkom neobyčajná.

Sprac. H. S.

JOJO BOJO a strašidlá strašné až strach, AČ!!

Vyšiel Jojo z bufetu, nesie oteckovi krčah piva. Pouličné lampy majú poruchu, zato mesiac žiari.



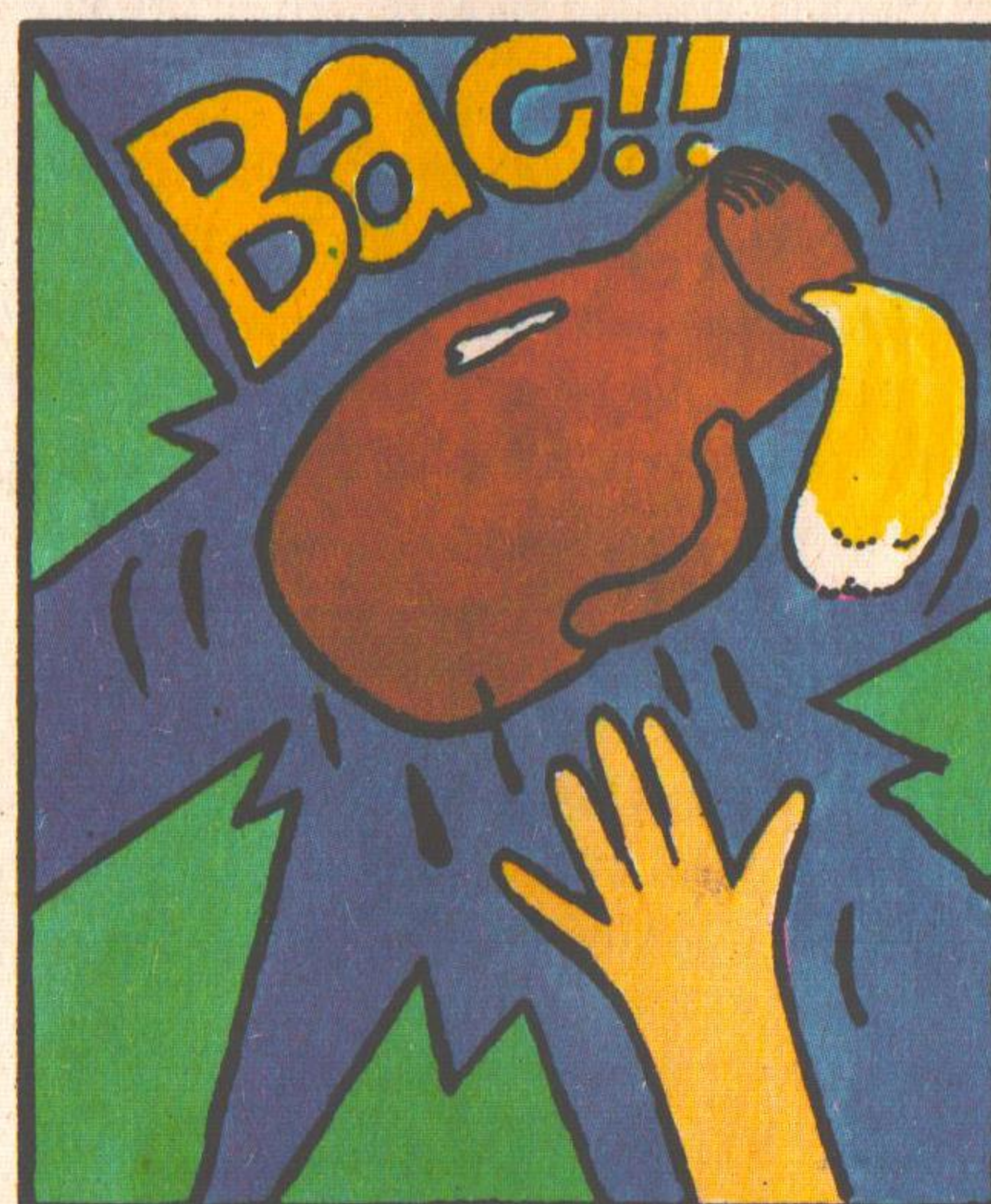
Bodaj by sa Jojo nebál! Divné postavy sa zakrádajú naokolo. Aha, rovno pred ním si vykračuje zbojník! V ruke kyjačisko!



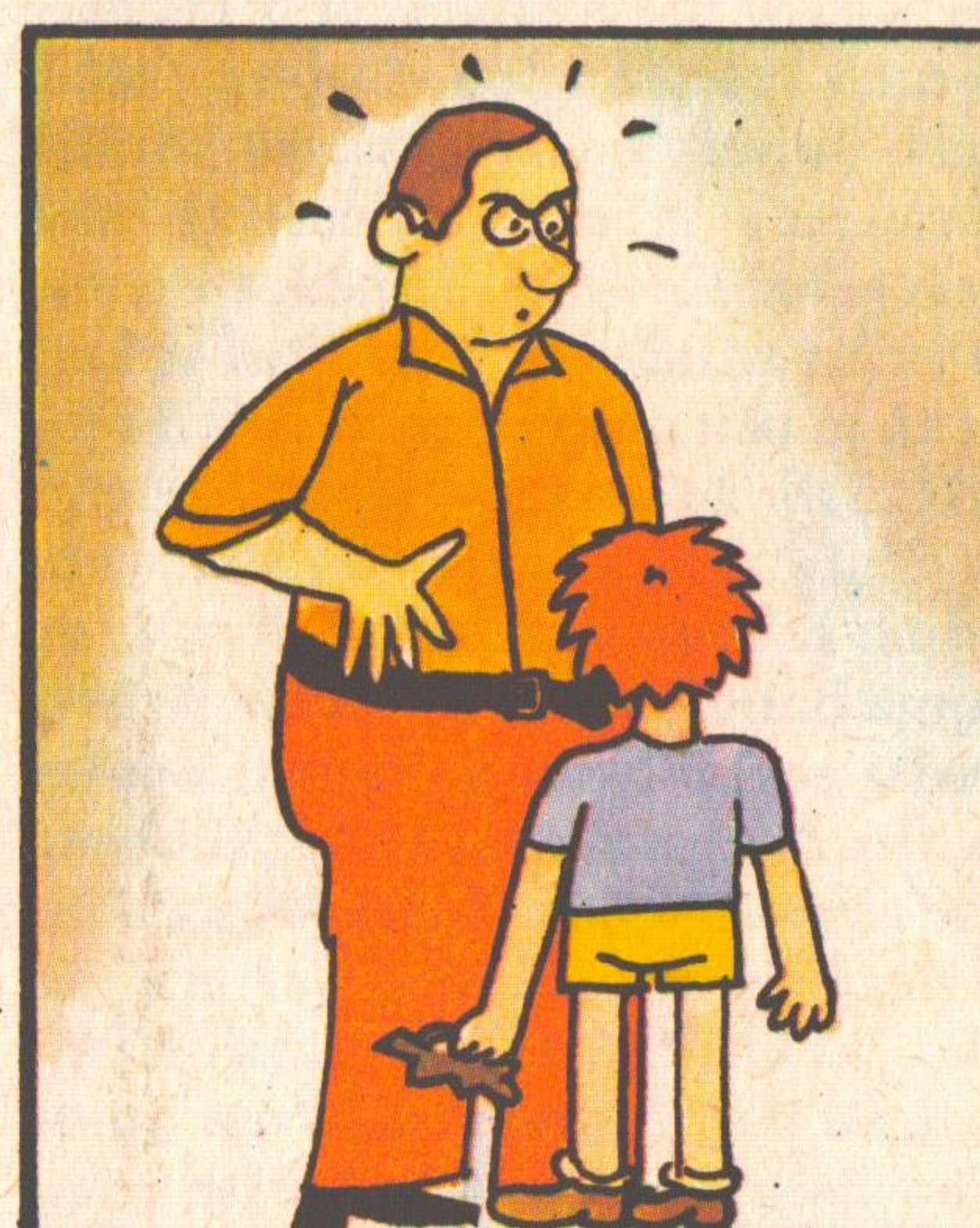
„Ak ma zbadá, hodím doň krčah!“ napadne Jojovi a skúša, či by to išlo. Lenže zbojník tiež dvíha ruku s kyjakom.



Jojovi zdreveneli od strachu nohy. Zastal. Aj zbojník zastal, pritisol sa k výkladu. Za rohom sa ozvali kroky...



„Ovalím ho skôr, než niekoho zabije!“ posmel sa Jojo, a bác ho! — krčah aj s pivom do zbojníka.



Otec vyplatil Joja, zaplatil výklad a tak doplatil na pivo. Čo sa dá robiť, keď sa niekto zľakne aj vlastného tieňa?

Slniečko

MESAČNÍK PRE DETI

vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež. Adresa redakcie: Bratislava, Klincová ul. 35/a, tel. 681-58. Šéfredaktor Ján Turan, výtvarno-technický redaktor Ondrej Máriássy. Tlačia Polygrafické závody, n. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje PNS. Informácie o predplatnom podáva a objednávky prijíma každá pošta i doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. 48/VII. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.